

Півострів розбрату

Про державницький крок Хрущова і безрозсудність Путіна
» стор. 6—7

Вистава для ОБСЄ

Вагони з Росії з боеприпасами прибули в Іловайськ
» стор. 2

Пересолене Солотвине

Закарпатський солерудник став джерелом потенційної екологічної катастрофи
» стор. 9

Україна молода

Четвер, 28 липня 2016 року

№ 94 (5087)

Учора шні курси
НБУ:
1 \$ = 24,78 грн
1 € = 27,25 грн
1 рос. руб. = 0,3 грн

Мораль на кордоні

Як поживає проект Яценюка «Європейський вал»?
Відсутність у владі «автора» не звільняє його
від відповідальності за обмануті сподівання

» стор. 4

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

«3 порушенням норм міжнародного права та зобов'язань у галузі контролю за експортом озброєнь Росією було завезено 19 танків Т-72, 3 реактивні системи залпового вогню «Град», дві самохідні артилерійські установки, 11 БТР та БМП».

МЗС України

■ АКТУАЛЬНО

Як нам зробити Україну гегемоном Європи

Мати сильну економіку і захищати національні інтереси

Олег Ляшко знає ціну сільській праці.

Олег ЛЯШКО,
лідер Радикальної партії

Національний виробник — понад усе! Бо він дає роботу українцям і податки до українського бюджету. Нам із колегою Віктором Галасюком довелося докласти титанічних зусиль, щоб був прийнятий у парламенті закон про заборону вивезення з України лісу-кругляку.

Не менше зусиль мені вартувало переконати Президента Порошенка його підписати. Спротив лісової мафії був шалений. Але результат того вартий. Сьогодні всі визнають, що наш закон реально працює. В Україні створюють сотні нових деревообробних підприємств, це — десятки тисяч нових робочих місць для українців. За це і боролися! Єдина проблема, яка ще залишилася — це контрабанда лісу-кругляку, яка кришчується владою. З цим теж можна справитися, для початку хоча б звільнити голову ДФС Романа Насірова.

Так само, долаючи шалений спротив металобрухтової мафії, наша команда в парламенті виборолала закон про підвищення вивізного мита на металобрухт із 10 до 30 євро за тону. Минулого року з України вивезли рекордні 1,3 мільйона тонн металобрухту: бюджет отримав копійки, натомість на кілька місяців зупинилися вітчизняні металургійні підприємства. Прийняття цього закону дозволить підтримати не лише гірничо-металургійну галузь, у якій працює 300 тисяч українців. Від повноводного притоку валюти в Україну залежить стабільність гривні, а отже, і ціна на ліки і продукти харчування.

Багато хто в Раді дивився на нас, як на божевільних, коли наша команда виборювала в парламенті закон про звільнення від оподаткування електромобілів. Але сьогодні завдяки цьому закону в Україні народжується ринок електромобілів, а завтра — за ним майбутнє. Хочемо бути успішними — треба вміти заглядати в майбутнє і проєктувати його.

Зараз разом із колегами напрацювали цілий пакет законопроектів на підтримку сільськогосподарських виробників, радикальне збільшення поголів'я великої рогатої худоби, свиней і птиці. Продовольча безпека — складова національної безпеки України. Пам'ятаймо, що Україна починається з корови! Також долаємо спротив офшорних пігмеїв у владі, виборюючи створення Державного експортного агентства, головне завдання якого — просування і підтримка національного виробника на зовнішні ринки. Так, як це роблять у Китаї, Туреччині. Нам є чому в них повчитися у плані захисту національних інтересів. Сильна й успішна Україна буде лише тоді, коли матимемо сильну економіку. Ми завжди будемо пасти задніх у цьому глобальному жорстокому світі, якщо не будемо сильними і багатими. Нинішня влада перетворила українців на націю жebraків, які із завмиранням серця чекають на національних платіжок. Ми ж пропонуємо Антикризисний економічний план дій, який вирве нашу Україну з країн третього світу і завдяки якому ми будемо гегемонами Європи. ■

■ НА ФРОНТІ

Вистава для ОБСЄ

Вагони з Росії з боєприпасами прибули в Іловайськ

Катерина ЛАЗАНЮК

Російські окупаційні війська у вівторок удень та в ніч на середу 39 разів відкривали вогонь по позиціях сил АТО, підраховували у штабі. Зниження інтенсивності обстрілів пояснили тим, що у смузі відповідальності 3-ї окремої мотострілецької бригади (Горлівка), на ділянках відповідальності 11-го окремого мотострілецького полку (Макіївка) та 9-го окремого штурмового мотострілецького полку морської піхоти (Новоазовськ) 1-го АК (Донецьк) ЗС РФ працюють представники Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ. «Для передових підрозділів противника командуванням російських окупаційних військ вводився режим припинення вогню, здійснювались додаткові заходи маскування (приховування) військової техніки», — повідомляє Головне управління розвідки Міноборони.

Проте спокійно в зазначений період було лише на Луганщині. Найбільше продовжували обстрілювати мариупольський напрямок. «Із заборонених Мінськими угодами 120-міліметрових мінометів, а також мінометів калібру 82 мм, гранатометів та стрілецької зброї противник вів вогонь по Красногорівці. Крім цього, з гранатометів різних систем, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї во-

рог обстрілював наші укріплення в Широкиному, Мар'їнці та Новоотроїцькому», — повідомив речник АТО Олег Сушинський.

На Донеччині гатили по Авдіївці. Бойовики збили там безпілотник спеціальної моніторингової місії ОБСЄ і обстріляли житлові райони. Авдіївська промзона цими днями потерпає від 122-міліметрової артилерії, 120- та 82-міліметрових мінометів, гранатометів, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї. Під вогонь потрапили позиції українських арміївців у Невельському, Зайцевому, шахті «Бутівка», Опитному, Пісках, Новгородському, Новоселівці Другій та Луганському.

Із РФ продовжує надходити матеріальна підтримка для бойовиків. Днями розвідка зафіксувала прибуття чотирьох залізничних цистерн із паливно-мастильними матеріалами до станції у Ровеньках; двох вагонів — із боєприпасами, трьох — із запасними частинами до озброєння та військової техніки до Іловайська. Такі поставки відбуваються регулярно: «З початку липня цього року неконтрольовану ділянку українсько-російського державного кордону з боку РФ перетнули 19 залізничних ешелонів з озброєнням та військовою технікою. З порушенням норм міжнародного права та зобов'язань у

Інф. «УМ»

■ АРГУМЕНТИ

Чий Донбас

Невзоров розставив крапки над «і» щодо «російського питання»

«Вони (мешканці Донбасу. — Ред.) можуть бути росіянами, російськомовними. Вони можуть бути якими завгодно, якими захочуть, але без Донбасу. Що таке Донбас? Донбас — це, перш за все, майно. Донбас — це не люди. Донбас — це шахти, гори, поля, ліси, простори, струмки, міста, містечка, електростанції та інше майно. Це майно разом

із землею належить державі України», — сказав він.

«Тільки загальнонародним українським рішенням (майно. — Ред.) може бути відчужене будь-кому. Це, до речі, стосується і всіх інших ситуацій. Донбасівці — не господарі всього того, що розташовується на Донбасі», — підкреслив Невзоров. ■

■ АКЦІЯ

Підвищений тиск

Хода УПЦ МП паралізувала центр столиці

Тарас ЗДОРОВИЛО

Через можливі провакації учора в столиці були запроваджені безпрецедентні міри безпеки: до охорони порядку залучено 4,5 тисячі правоохоронців, 1,5 тисячі нацгвардійців та 500 оперативних працівників СБУ. А на Хрещати-

ку й майдані Незалежності навіть позабирали всі урни, аби в них не можна було закласти вибухівку. Було тимчасово зачинено одну з центральних станцій метро. Зранку учасників ходи, організованої УПЦ МП, 20 автобусами підвезли на Європейську площу, звідти

вони піднялися на Володимирську гірку, де о 13-й годині розпочався молебень. На Володимирській гірці до і навколо пам'ятника князю Володимирові попередньо встановлювали огорожу.

На Європейській площі всі учасники ходи попередньо проходили через металеві рамки та пред'являли документ. Не обійшлося без інцидентів. Під час огляду особистих речей у декотрих осіб серед особистих речей поліція знайшла заборонені предмети — ножі, металеві труби, газові балончики. «Набожні» бабусі

провокували оточуючих агресивними словами, а один із «віруючих» — розбив ногою камеру.

За різними оцінками, на молебні зібралося від 5 до 10 тисяч людей (куратори дійства анонсували не менше 30 тисяч «паломників»). Серед учасників зібрання — народні депутати від «Опозиційного блоку».

Після молебня на Володимирській гірці в Києві госпіталізували у 18-ту міську лікарню двоє людей. Спекотного дня в обох — зневоднення та підвищення артеріального тиску. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

У столиці Білорусі обговорили майбутню стратегію Мінського процесу з урегулювання ситуації на сході України. У переговорах узяли участь спецпредставник ОБСЄ в Тристоронній контактній групі Мартін Сайдик і координатори робочих груп.

На тлі загострення ситуації на Донбасі Петро Порошенко провів телефонну розмову з Ангелою Меркель. Співрозмовники домовилися інтенсифікувати роботу в Нормандському та інших форматах, — йдеться у повідомленні прес-служби Президента України. Зокрема, йшлося про узгодження чіткої «дорожньої карти» імплементації Мінських домовленостей, яка повинна включати виконання Росією безпекового компоненту. Порошенко також попросив сприяння у звільненні українських політ'язнів на території Росії та численних українських заручників на окупованій території.

галузі контролю за експортом озброєнь Росією було завезено 19 танків Т-72, 3 реактивні системи залпового вогню «Град», дві самохідні артилерійські установки, 11 БТР та БМП», — підраховували в МЗС України.

Крім цього, до «ДНР» на полігони в районі Єнакієвого і Тореза знову прибули «інструктори» з РФ. «Основна частина «інструкторів» — офіцери-танкісти і мотострілки, — передає Дмитро Тимчук дані групи «Інформаційний спротив». — Водночас серед бойовиків і місцевих мешканців «ДНР» поширюється інформація, що з середини серпня Москва відкличе значну частину «інструкторів» і «кураторів», передавши повноваження командирам і чиновникам із числа місцевого населення». ■

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Щоб узимку не замерзнути

Уряд планує виділити 200 мільйонів гривень на фінансування програм енергоефективності

Катерина БАЧИНСЬКА

Задля зниження рівня споживання імпортованого газу уряд готовий до кінця поточного року виділити ще 200 мільйонів гривень. Таку заяву зробив віце-прем'єр-міністр України Павло Розенко в ефірі одного із телеканалів. На офіційному сайті «Урядового порталу» з'явилася заява про те, що вже готові відповідні проекти постанови Кабінету Міністрів задля впровадження цієї ініціативи. Відомо, що як перший транш цієї програми населення отримає 50 мільйонів. У цілому ж Кабмін планує до кінця цього року додатково виділити приблизно 200 мільйонів гривень. «Ми готові виділити ці кошти для того, щоб ця програма працювала ефективно. Нам необхідно скорочувати споживання імпортованого газу. Тому ми й запускаємо таку програму. Більше того, статистика показує те, що це справді ефективно», — сказав Павло Розенко.

Статистика Держагентства з енергоефективності та енергозбереження України демонструє стабільно зростаючий попит на програму енергозбереження з боку ОСББ. Наприклад, за три тижні липня її учасниками стало 32 ОСББ та ЖБК, які освоїли більше 5 мільйонів гривень на утеплення багатоповерхівок. Деякі з них скориста-

Містяни активно утеплюють будинки.
Фото з сайта all.biz.

лися урядовою підтримкою повторно. Для порівняння, у червні по допомогу звернулося 25 ОСББ, залучивши майже 4 мільйони гривень. Загалом за весь час дії програми нею скористалося 296 ОСББ, а це — майже 30 тисяч сімей, які освоїли більше 28 мільйонів гривень у проведення енергоефективних заходів у багатоповерхівках. Це офіційні дані.

Уже понад 18 тисяч українських родин відмовилися від газу, скориставшись урядовою програмою. «За останні сім днів українці придбали 1 357 «негазо-

вих» котлів на суму 24,4 млн. грн. Ця статистика — яскраве вираження енергоефективності в дії. Своім вибором — переходом на альтернативні види палива — українці підтримують державу в прагненні досягнути повної енергонезалежності до 2020 року», — зазначив голова Держагентства енергоефективності Сергій Савчук.

За інформацією Держагентства, якщо мешканці будинку хочуть провести утеплення, держава відшкодовує половину коштів. Таким чином за останній тиждень про-

вести утеплення будинку та отримати від держави відшкодування своїх витрат вирішили ще 9 ОСББ, а це — близько 1000 родин. Разом вони залучили більше півмільйона гривень на енергоефективні заходи у своїх багатоповерхівках, іншу частину — відшкодувала держава. «Це означає, що вже цієї зими ще 1000 українських родин після проведення робіт з утеплення відчують значне зменшення фінансового навантаження на сімейний бюджет при оплаті рахунків за комунальні послуги. Також вони отримають набагато комфортніші умови проживання, а вартість їхніх квартир в утепленій багатоповерхівці зросте», — пояснив голова Держагентства енергоефективності Сергій Савчук та нагадав, що комплексна термомодернізація багатоповерхівки за підтримки уряду дає змогу вдвічі зменшити комунальні платежі його мешканцям.

Нагадаємо, що уряд надає населенню безповоротну фінансову допомогу через «Ощадбанк», «Укрзабанк» та «Укресімбанк» на придбання котлів, що працюють на інших, крім газу та електроенергії, видах палива, а саме — 20% відшкодування суми залученого кредиту, а для субсидіантів — 70%.

«На сьогоднішній день уряд також розробляє проект закону України щодо створення Фонду енергоефективності. І сподіваємося, у вересні він буде внесений до Верховної Ради України», — додав Розенко. За його словами, Фонд енергоефективності займатиметься розробкою і впровадженням програм енергозбереження, у тому числі і щодо газозаміщення. ■

КОНФЛІКТ

Війна за кровне

АТОвці у Львові протистоять тим, хто проти забудови припаркової території

Наталія ТУРАК

Кілька десятків озброєних молодиків, які зруйнували огорожу будівництва на розі Варшавської та Соснової у Львові, і не сподівалися, що їхній напад зафіксує камера відеоспостереження, вціліли в ході конфлікту. Після перегляду відео у забудовника виникло чимало питань і до влади, і до поліції.

Конфлікт розпочався ще на початку місяця, коли жителі міста Лева вийшли на пікет проти забудови припаркової території. Проте проблемою виявилось те, що на тому місці збираються побудувати житлову багатоповерхівку, квартири в котрій передбачені для учасників бойових дій у зоні АТО. Проте мирні пікети перетворились на справжню війну. 12 липня група невідомих знесла паркан та розтощила майданчик.

АТОшники почали охороняти територію від повторного розтотчення, а люди натомість — збирати підписи та скаржитися на нелегку долю. «Зараз навколо будівництва розташувались дві різних позиції. Одну з них представляє група героїв АТО, які підтримують будівництво. Іншу — так звані мешканці довколишніх будинків, більшість із яких — насправді зацікавлені в конфлікті особи, що діють за фінансову винагороду. Але виглядає так, що до Львова повертаються «буремні 90-ті». Заяви мера Львова про те, що цього будівництва не буде, — безвідставні, адже закон на нашому боці. Жодні методи адміністративного впливу не подіють, у забудовника всі документи на руках та три перемоги в судах», — сказала офіційний представник забудовника.

Таку ж позицію відстоюють і юристи. «Ми звернулися до правоохоронних органів, щоб ті провели розслідування і не стояли осторонь, адже це був цілеспрямований напад на об'єкт потенційного будівництва. Жодні навколишні паркані, окрім нашого, не постраждали», — розповіла «УМ» адвокат Наталія Барбадин-Дунець.

Наразі Львівська міська прокуратура веде слідство проти законності забудови даної території та відкрито кримінальну справу за фактом незаконного збройного нападу та хуліганства. На час слідства будівництво мають заморозити. ■

НОВОВВЕДЕННЯ

Протверезять

Утричі вищі за попередні штрафи для водіїв

Валерія НАЛИВАЙКО

Влада вирішила здійснити чергову спробу у вирішенні проблеми п'яних водіїв. Відчужаючи, із 27 липня, вступили в дію нові штрафи за керування у нетверезому стані, з якими, як-то кажуть, краще не жартувати. Адже тепер відповідальність водія після пропущеного кухля пива чи кількох чарок чогось міцнішого (до речі, йдеться про водіння як в алкогольному, так і в наркотичному й інших видах сп'яніння) може обернутися в неабияку суму — 10 тис. 200 грн., що втричі більше, ніж у законі попередньої редакції. І на додаток — полісмени мають повне право вилучати права на водіння авто. «Кожну п'яту дорожньо-транспортну пригоду в Україні скоюють нетверезі водії», — зазначив Президент України Петро Порошенко на своїй сторінці у «Фейсбук». — Впевнений, що завдяки підписаному Закону в руках правоохоронців з'явиться додаткова зброя та інструменти для наведення порядку на дорогах».

Тож у разі, коли водія вперше притягнуть до відповідальності за нетверезе водіння, він платитиме штраф 10 тис. 200 грн., що становить 600 неоподатковуваних мінімумів, і буде позбавлений права водіння на один рік. У попередній редакції Кодексу про адміністративні правопорушення за керування в нетверезому стані був передбачений штраф у розмірі 200 неоподатковуваних мінімумів (3 400 грн.) і позбавлення права водіння на термін від 1 до 2 років. Якщо ж водій вдруге «попадеться» на тому самому — штраф складе вже 1200 неоподатковуваних мінімумів (20 400 грн.) і позбавленням прав на строк до трьох років. Із кожним наступним разом горе-водій, котрому не дійшло з перших випадків, платитиме вже 40 800 грн. штрафу (2400 неоподатковуваних мінімумів) і втратить право водити авто аж на 10 років.

Окрім цього, в новій редакції Закону сказано, що за вживання водієм алкоголю і т.п. після ДТП або після того, як авто було зупинено на вимогу поліцейського, до проведення медогляду, тягне за собою накладення штрафу на водія у розмірі 1200 неоподатковуваних мінімумів або адмінарешт на строк 15 діб із позбавленням прав на три роки. ■

СКАНДАЛ

Валіза, вокзал, Крим...

Чи мали право викладачі їхати на конференцію в окуповану Ялту?

Олена КАПНИК

Днями в освітньому українському середовищі визрів скандал за участі викладачів університетів із Києва, Запоріжжя та Дніпра. У середині червня вони взяли участь у 10-й Міжнародній науково-практичній конференції «Російська мова в полікультурному світі» в окупованій Ялті. Днями журналіст Яків Носков на своїй сторінці у соціальній мережі опублікував фото звіту конференції. «Для того щоб поїхати на конференцію, деякі з викладачів узяли відпустку за свій рахунок. Частина — в останній момент вирішила не їхати, обмежившись тим, що надали свої роботи. І начебто аргументація є: російська мова — справа потрібна. Це філологія. Наука. А в науці політичні моменти можна прибрати на другий план.

Ось тільки конференція проходила навіть не в Росії, не в Пітері, Москві або Ростові, а в Ялті, в окупованому Криму. Там, звідки йдуть банкі, куди не заходять круїзні лайнери, куди не літають міжнародні авіакомпанії, куди відмовляються їхати з концертами музиканти, оперні спі-

ваки та актори зі світовим ім'ям», — обурено коментує журналіст.

У профільному міністерстві кажуть, що про поїздку на окуповану територію викладачів із кількох вишів дізналися з новин, адже офіційних відряджень від університетів вони не мали. За словами першого заступника міністра освіти Інни Совсун, питання про легітимність перебування в Криму викладачів вивчатиметься на рівні керівництва навчальних закладів, адже «це було ідейне, принципове, особисте, політичне рішення осіб, які поїхали».

Найбільша кількість — 6 осіб — поїхали до Криму з навчальних закладів Запоріжжя. Ректор Запорізького державного медичного університету підтвердив, що доцент Володимир Хейлик дійсно був на конференції на окупованому півострові. До речі, судячи зі сторінки у соцмережах, викладач симпатизує терористам із «ДНР». Інші співробітники, яких згадано у програмі заходу, Жанна Рагрна та Катерина Гейченко, обмежилися заочною участю (як і Ольга Каніболицька з Запорізького національного університету).

Відвідали влаштовану окупанта-

ми конференцію і колишній заступник міністра освіти Дмитра Табачника, директор Українського центру оцінювання якості освіти, професор Національного педагогічного університету імені Драгоманова Ірина Зайцева, яка давно відома своїми проросійськими настроями. Колектив навчального закладу «засуджує поведінку і вчинки Зайцевої, яка суперечить чинному законодавству», і зараз проводить службове розслідування. Вже провели «розбір польотів» у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, звідки без відома адміністрації вишу на окуповану територію поїхала доцент кафедри перекладу Людмила Стребуль. «За прогул без поважних причин» викладачка написала рапорт на звільнення.

«Таких викладачів потрібно звільнити — і все, адже є незаперечні факти їхнього перебування на окупованій території, — каже «УМ» викладач одного зі столичних вишів. — Невже на материковій Україні не проводять наукові конференції? Як-то кажуть: «Валіза, вокзал, Росія». Ну, або Крим — у їхньому випадку. Неприпустимо, щоб співробітники національних навчальних закладів не тільки порушували законодавство, а й вихваляли і кланялися якомусь там Аксьонову і його команді. Який тоді приклад ці люди показуватимуть своїм студентам?! Звісно, потрібно пройти всі ці бюрократичні процедури, службове розслідування і тому подібні речі, але залишати таких людей у стінах передових українських університетів неприпустимо». ■

Сергій Таран
політолог

«Стіна» тоді матиме ефект, коли поруч стоятиме армія».

■ КОПАЙТЕ ТУТ!

Мораль на кордоні

Як поживає проект Яценюка «Європейський вал»? Відсутність у владі «автора» не звільняє його від відповідальності за обмануті сподівання

Наталія ЛЕБІДЬ

Українці схильні страждати на забудькуватість. Якби не фотографії «Європейського валу», чи то пак стіни на кордоні з Росією, які спливали в мережі і вразили — скажімо так — крихкістю та ненадійністю цієї споруди, ніхто б і не спитав у экс-Прем'єра Арсенія Яценюка, а як, власне, поживає його амбітний проект? Хоча спитати про щось у Арсенія Петровича зараз доволі проблематично — колишній урядовець може бути будь-де. Зокрема, й за кордоном. І не обов'язково у популярній нині політичній еміграції, а просто на відпочинку. Та навіть якщо він і опиниться в зоні досяжності, немає жодної гарантії, що колишній голова Кабміну відповідь на сакраментальне питання «де гроші, Сень?»... Скоріше за все, не відповідь. А питання тим часом цікаве.

Впертися у «Стіну»

У 2014-му за побудову «стіни» взявся було олігарх і тодішній представник виконавчої влади Ігор Коломойський. Але з відстороненням з посади дніпропетровського «губернатора» тема захисного валу на кордоні з Росією зійшла на пси. Точніше, її підхопив та творчо розвинув уряд Яценюка, взявши цей клопіт зі стіною на себе. Обіцяли було чимало: планували і проти-танковий рів, і колючий дріт під напругою, і вишки спостереження, і датчики руху — словом, усі ті технологічні прийоми, які зазвичай використовують при побудові подібних споруд, мали бути застосовані й цього разу. Загалом фортифікаційні споруди повинні були покрити 2295 км сухопутно-морського кордону з Росією.

Окрім досягнення суто військових цілей, реалізація цього проекту мали б принести українській владі й репутаційні зиски. Адже це був перший інфраструктурний проект подібного масштабу. Влада виграла б дуже багато, якби зуміла довести його до логічного фіналу. Втім проєкт «Стіна» так і лишився політичним довгобудом. А проблема 400 км кордону по лінії розмежування між Донецькою та Луганською областями з нашої сторони і «ДНР» та «ЛНР» із боку сепаратистів так і лишилася нерозв'язаною. Тут українська влада й справді звела «стіну» — тільки не ту, про яку йшлося спочатку.

16 лютого 2016-го, незадовго до своєї відставки, Арсеній Яценюк відвідував на одній з урядових нарад про те, що проєкт «Європейський вал» готовий лише на 20%. (Хоча фортифікації планували завершити ще до кінця 2015-го). Але якщо Яценюк побачив готовність споруд на 20%, то голова Луганської військово-цивільної адміністрації Георгій Тука оцінює її рівно в нуль відсотків.

«На Луганщині цей проєкт іще не реалізувався взагалі», — зізнався Тука нещодавно. А от на Донеччині й поготів не йдеться про укріплення кордонів — там готують фортифікаційні споруди до справжньої позиційної війни. Тим часом у військової прокуратурі вже звітують про розслідування за фактами завищення реальної вартості робіт та матеріалів під час будівництва укріплень. Чинovníки не були б чиновниками, якби не вкрали бодай десь і бодай щось.

Цифри й факти

При цьому, однак, достатньої кількості коштів для реалізації проєкту «Європейський вал» не знайшлося ані в бюджеті-2015, ані в бюджеті-2016. У листопаді 2014 року прикордонники оцінили вартість облаштування 1 км державного кордону в рамках даного проєкту в середньому в 3,7 млн. грн. В цілому, за словами голови Державної прикордонної служби Віктора Назаренка, для облаштування всього кордону України з Росією, Білоруссю та Молдовою урядом мало би бути передбачено витратків у розмірі 8 млрд. 362 млн. грн.

Очікувалося, що в 2014 році буде виділено 96 млн. грн., у 2015 році — 2 млрд. 668 млн. грн., а в 2016 році — 5,5 млрд. грн. Утім кошторис відразу «зарубали» ледь не вдвічі. За задумом, фінансування проєкту здійснюватиметься з трьох джерел — із бюджету, міжнародної допомоги та позабюджетних коштів. Згодом «здачу під ключ» новенького державного кордону відтермінували аж до 2018 року.

А у 2014 році левова частка коштів надійшла не з Держбюджету, а по лінії міжнародно-технічної допомоги. Попри це прикордонники просто не встигли використати всю суму: отримавши замість заплачених 96 млн. грн. цілих 235 млн. грн., до кінця 2014 року вони зуміли ви-

Отак наразі виглядає знаменитий «Європейський вал». Фото Олени СОТНИК.

користати лише 163 млн. грн. У 2015 році ситуація з фінансуванням була дещо кращою, втім далекою від тих запланованих цифр, які Кабмін обіцяв виділити на укріплення кордону на сході країни. Так, минулого року було передбачено всього 300 млн. грн. від раніше заявлених 2,6 млрд. грн. а роботи з проєкту проводилися лише в межах Чернігівської та Харківської областей.

Зрозуміло, що коштів на реалізацію проєкту в державній скарбниці просто нема. Тому й роботи ведуться аби як або ж не ведуться зовсім. З усього «громадян» планів на кордоні вири-

ки. Але зупинення цивільних біженців чи навіть поодиноких злочинців і протидія добре організованій армії — це, погодьмося, два принципово різні завдання.

З фортифікаційних споруд, котрі слугують військовим цілям, прикладом номер один слугує стіна на кордоні Ізраїлю та Палестини. Ця споруда, будівництво якої почалося в 2002 році і триває по цей день, не має аналогів у світі. Її довжина сягає 850 км, а ширина на окремих ділянках — 60-70 метрів. Угору стіна підіймається на висоту до 8 метрів, але навіть це не убезпечує її від перетину не-

ну безпеки» (так аналог нашого «Європейського валу» йменують в Ізраїлі) виділяють достатньо.

В Україні ж навіть не планували настільки масштабне будівництво — планували менше, «скромніше», однак саме ця «мінімізація» планів ставить під сумнів їх доцільність як такої. Приміром, якщо з усього «техпаспорта» «Європейського валу» наявний лише протитанковий рів, то великої користі від нього нема. На думку експертів, у разі військового наступу його можна подолати за допомогою нескладних конструкцій на кшталт понтонних переправ.

Екс-голова УБОПу Михайло Пritула свого часу дав такий коментар із приводу «Європейського валу»: «Від танків, від літаків цей кордон буде мало ефективним. «Бродячий» танк туди не залізе, а якщо будуть іти проривом, то підуть інженерні машини розгородження, які зруйнують цей паркан дуже швидко. Існують історичні приклади неефективності таких споруд із минулого століття. Це і Лінія Маннергейма, яка відділяла Фінляндію від СРСР. У 40-му оборону на Карельському перешийку таки прорвали. І величезний шмат Фінляндії Сталін забрав. Або 400-кілометрова лінія Мажино, яку Франція побудувала на кордоні з Німеччиною. Німці її просто обійшли і через тиждень були в Парижі. Приклад успішного будівництва — ізраїльська стіна з Палестиною. Але ця стіна — не проти армій. А проти вилізків терористів. В Ізраїлі це розуміють і як захист від вторгнень створюють не стіни, а сильнішу армію».

Думати слід було раніше...

Якісним облаштуванням українського кордону влада мала б зайнятися

Якщо вже закривати кордон, то по-сучасному, з використанням новітніх технологій. При цьому потрібно значно збільшувати чисельність особового складу прикордонної служби. Крім того, прикордонників потрібно по-новому навчати. Потрібне повноцінне, в тому числі й інженерно-технічне, облаштування кордону. З добре розвинутою і технічно оснащеною розвідкою. При абсолютно новому жорсткому контррозвідальному режимі у прикордонній зоні. А це дуже і дуже дорого.

ли лише протитанковий рів встановили стіну-сітку з колючим дротом нагорі. Решти елементів безпеки — зокрема найелементарнішого — контрольної-слідової смуги — все так само відчайдушно бракує.

Чи врятує «Стіна» від війни?

У світі є з десяток прикладів побудови таких споруд. Хоча використовуються вони здебільшого для боротьби з нелегальними мігрантами або наркокорумпованих у своєму регіоні. Простіше кажучи, вони не крадуть кошти у таких масштабах, як у нас. Та й коштів на «Сті-

проханими гостями. Ця монументальна споруда начинена найсучаснішим обладнанням, включаючи електронну систему стеження і вже традиційні елементи безпеки — тут ж таки електричну напругу абощо. Але — повторимося — і це не робить кордон 100-відсотково захищеним.

Проте відмінність Ізраїлю від України ще й у тому, що чиновники цієї держави не очолюють список найбільш корумпованих у своєму регіоні. Простіше кажучи, вони не крадуть кошти у таких масштабах, як у нас. Та й коштів на «Сті-

ще в далекому 1991 році. Це краще вплинуло б не лише на національну безпеку, а й на економічні реалії. Адже захищений кордон унеможливило чи принаймні ускладнило потоки контрабанди та нелегальної торгівлі наркотиками, зброєю, запобігає нелегальній міграції.

Але навіть інцидент 2003 року довкола острову Тузла не відлучив українську владу думати про Росію як про братній народ. За роки незалежності українська влада не приділяла достатньої уваги облаштуванню кордону з

Росією саме через те, що не бачила в сусідній державі потенційного ворога. А дарма.

Відтак виправляти ситуацію доводиться тепер. І, можливо, має рацію колега Яценюка по прем'єрському кріслу Євген Марчук, котрий каже так: «Якщо вже закривати кордон, то по-сучасному, з використанням новітніх технологій. При цьому потрібно значно збільшувати чисельність особового складу прикордонної служби. Крім того, прикордонників потрібно по-новому навчати. Потрібне повноцінне, в тому числі й інженерно-технічне, облаштування кордону. З добре розвинутою і технічно оснащеною розвідкою. При абсолютно новому жорсткому контррозвідальному режимі у прикордонній зоні. А це дуже і дуже дорого».

Решта експертів також однастайні в тому, що фінансування об'єкта «Європейський вал» слід було б нині переглянути й більшу його частину спрямувати на розвиток сучасних технологій спостереження за кордоном. Альтернативою йому міг би стати розвиток галузі з побудови висококласного спостережного обладнання на кшталт безпілотників.

Та поки кошти в прикордонну службу не вкладено, фортифікації на кордоні з Росією мають швидше моральне, аніж практичне значення. «Ця стіна стала психологічним втіленням бажання українців відгородитися від дивного, небажаного сусіда. Стіна буде тоді мати ефект, коли поруч стоятиме армія. А українську армію треба кардинально реформувати та оснащувати новітньою зброєю. Бо дорогоцінний паркан між Україною й Росією, якщо він і буде побудований, може стати всього лише символом кордону між цивілізованим світом та путінською реальністю. Або ще одним прикладом розпилування українського держбюджету», — зауважує політолог Сергій Таран.

І, до речі, про держбюджет. Повертаючись до того, з чого ми почали, хотілось би все-таки зрозуміти, то до кого звертатися по звіт із приводу витрачених на «Європейський вал» коштів? Наприклад, із приводу тих-таки 163 мільйонів гривень, які так-сяк були «освоєні» ще в 2014-му? Кому виставляти кінцевий рахунок — Міністерству інфраструктури? Прикордонній службі? Міноборони? Кабінету Міністрів? Особисто колишньому Прем'єру, котрий так піарив цей проєкт? Чи теперішньому очільнику уряду, який мовчить із приводу «Європейського валу»? Хтось має відповідати за витрачені бозна-які кошти, хтось має й окреслити перспективи облаштування кордону в майбутньому.

Але хто?...

■ НОМІНАЦІЇ

Вибір між блондинкою і рудим

Хілларі Клінтон офіційно висунули кандидаткою у президенти США від демократів

Олег БОРОВСЬКИЙ

Колишня очільниця Держдепартаменту США Хілларі Клінтон офіційно стала кандидаткою у президенти від Демократичної партії. Її кандидатуру затвердили на з'їзді демократів у Філадельфії. Згідно з традицією, у залі «Веллс Фарго», де з понеділка по четвер відбувається з'їзд, делегати від окремих штатів по черзі оголошували результати місцевих голосувань на праймеріз. Клінтон мала гарантовану номінацію на правоборозі, але подією дня став заклик сенатора від штату Вермонт Берні Сандерса, її головного суперника на правоборозі, щоб перервати церемоніальне зачитування результатів місцевих виборів і сумування голосів, а натомість номінувати пані Клінтон шляхом акламації, тобто затвердити номінацію як однастайне рішення всіх делегатів з'їзду. Заклик сенатора був підтриманий бурхливими довготривалими оплесками. Так і вчинили, дещо скоротивши процедуру в часі і продемонструвавши таким чином єдність у лавах Демократичної партії.

Але для сухої статистики все ж варто зазначити, що переважна більшість із 4700 делегатів, що беруть участь у з'їзді, проголосувала за Клінтон. Вона отримала 2842 голоси делегатів за необхідних для висунення 2382, повідомляє агенція «Франс пресс». За Берні Сандерса віддали голоси 1865 делегатів. Колишня перша леді та экс-держсекретарка стала таким чином першою жінкою, яку висунула кандидаткою на пост глави держави одна з двох найбільших партій Сполучених Штатів. Жінки в США отримали виборче право лише в 1920 році.

Нагадаємо, у перший день з'їзду підтримавши кандидатуру Хілларі Клінтон закликали її колишній суперник Берні Сандерс та Мішель Обама — дружина президента США Барака Обами. Вже через кілька годин після номінації колишній президент США Білл Клінтон розповів, чому його дружина і «найкращий друг» Хілларі Клінтон має стати лідером нації. Виступаючи на з'їзді Демократичної партії у Філадельфії, він сказав, що вона — «найкращий в біса ініціатор змін, які я будь-коли знав». У вкрай особистій промові він розповів душевну історію про їхню зустріч і про те, як віддано вона ставиться до служіння суспільству. Про те, чому Хілларі застосовує до нього домашнє насильство і Білл мусять з'являтися на публіці з розбитим обличчям і синцями під очима, потенційний «перший

Берні Сандерс та Хілларі Клінтон.

джентльмен» вирішив промовчати.

Варто все ж зазначити, що з'їзд Демократичної партії відбувся без скандалів. Ще минулої п'ятниці сайт «Вікілікс» опублікував близько 20 тисяч електронних листів Національного демократичного комітету, з яких видно, що його голова Деббі Васерман-Шульц та інші співробітники працювали над тим, щоб послабити популярність колишнього опонента Клінтон Берні Сандерса.

За повідомленням телеканалу Сі-Ен-Ен, ФБР розслідує обставини зламу комп'ютерної мережі демократів. За результатами національних опитувань, офіційний кандидат від республіканців Дональд Трамп на три відсотки випереджає Хілларі Клінтон. І черговий скандал з імейлами демократом зовсім не на руку. Голова Національного демократичного комітету Деббі Васерман-Шульц заявила про намір піти у відставку після закінчення з'їзду.

Національний демократичний комітет дізнався, що їхні комп'ютери стали мішенню хакерів ще минулого місяця. Представники партії говорять, їхні експерти з кібербезпеки встановили, що слід веде у Росію. В електронному листуванні Національного комітету Демократичної партії Україна також згадується близько 50 разів, переважно у брифінгах та статтях в американській пресі, якими обмінюються працівники Демпартії. У першу чергу їх цікавлять висловлювання Дональда Трампа на тему Росії та його компліменти на адресу Путіна.

Найбільший інтерес серед демократів викликала стаття під заголовком «Що сталося з найкращими людьми Трампа», якою вони жваво обмінювалися та коментували. Зокрема, в ній припускається, що керівник виборчого штабу Трампа, Пол Манafort,

який упродовж значної частини своєї кар'єри працював із проросійськими силами в Україні та співпрацював із близьким до Путіна олігархом, може отримати високу посаду в адміністрації Трампа. Що це буде — державний секретар? Радник з національної безпеки? — замишлюється автор статті, а разом із нею — і працівники штабу демократів. В одному з електронних листів директор із залучення етнічних меншин комітету скаржитися на тиск, який вона відчула після того, як розпочала розслідувати діяльність Пола Манafort та його зв'язки з Росією.

Звернутися до Москви із запитанням, чи підтримує Путін Дональда Трампа, порадиш речник Білого дому Ерік Шульц, відповідаючи на запитання, чи вважають в адміністрації Барака Обами, що республіканці підтримують Росію. Про це у «Твіттері» повідомив Марк Ноллер, офіційний кореспондент каналу CBS у Білому домі. «Запитайте Москву. Я переконаний, що вони вам негайно дадут відповідь», — відповів Шульц журналісту. Низка американських ЗМІ та оглядачів цього тижня пишуть про зв'язки Трампа з Росією. Популярними є вимоги до Трампа оприлюднити податкові декларації та відповідати, чи має він позички від російських банків. Президент Барак Обама вважає за можливе, що Росія активно втручається у перебіг виборів у США. В інтерв'ю телеканалу Ен-Бі-Сі Обама не виключив, що Москва стоїть за зломом хакерами серверів Національного комітету Демократичної партії. Версію про «руку Кремля» побічно підтверджує і те, що угорський прем'єр Віктор Орбан, найбільший «друг Путіна» серед керівників країн ЄС, відверто втрутився у виборчий процес у США, підтримавши Трампа. ■

■ КОНФЛІКТ

Сварка в родині

Після Угорщини Польща стає черговим відступником у ЄС

Ігор ВИТОВИЧ

Учора на традиційному щотижневому засіданні Єврокомісія знову повернулася до кризи навколо Конституційного суду Польщі. Єврокомісари дискутували нові рекомендації з захисту правопорядку для польської влади.

Конфлікт між Брюсселем і Варшавою з приводу поправок до закону про Конституційний суд триває з кінця минулого року. Поправки подала правляча партія «Право і справедливість» («ПіС»), яка, як і президент від цієї партії Анджей Дуда, прийшла до влади минулого року. 13 січня цього року Єврокомісія заявила, що реформа Конституційного суду Польщі загрожує правосуддю. У формальному попередженні на адресу польської влади Єврокомісія заявила, що реформа національного Конституційного суду становить собою «системну загрозу верховенству права в країні». 1 червня Єврокомісія звернулася до польської влади з рекомендаціями стосовно врегулювання цього конфлікту. За словами першого заступника Єврокомісії Франса Тіммерманса, метою звернення є відновлення діалогу між польським урядом та керівництвом ЄС, повідомляла тоді Бі-Бі-Сі.

Згідно з поданими «ПіС» поправками, для прийняття рішення КС за нього повинні проголосувати дві третини всіх суддів. При цьому на засіданні повинні бути присутні мінімум 13 суддів КС. Окрім того, реформа надає парламенту право відсторонити суддів від посад, а президенту і міністру — право скаргитися на суддів, одночасно позбавляючи суд права визнавати президента недієздатним виконувати свої обов'язки. Рада Європи заявила, що реформа суттєво ускладнить процес розгляду скарг Конституційним судом та спричинить збільшення термінів винесення ним рішень. Своє негативне ставлення до запропонованої реформи висловила також Венеціанська комісія. Про неправомірність такого шляху також попереджав під час саміту НАТО у Варшаві президент США Барак Обама.

Конфлікт навколо Конституційного суду є головним, але не єдиним елементом у процесі відходу від засад демократії та спроб узурпації влади правлячою партією «Право і справедливість». Польща під її керівництвом стала на той же шлях, що й Угорщина за часи правління прем'єра Віктора Orbana та його партії «Фідес».

Поправки «ПіС», попри протести Брюсселя, спочатку ухвалила нижня палата Сейму Польщі, а 22 липня і Сенат проголосував за 26 із 27 поправок. В обох випадках думки опозиції ігнорувалися, що змусило на засіданні Сейму 22 липня, яке затягнулося за 12-ту ніч, депутатуку від партії «Сучасна» Камілу Гасюк-Піхович гірко констатувати: «Знову вночі, знову в поспіху, знову неконституційно. Війна за Конституційний суд — це війна «Права і справедливості» за право перенести повний контроль над усією Польщею і доволно вирішувати долю кожного поляка. Вашим взірцем є не європейські демократії, вашим взірцем є Росія Путіна і Туреччина Ердогана. Ви йдете простою дорогою, щоб створити демократію на лише фасад, а вибори — на звичайний фарс. Ваше правління скінчиться, і єдине, на що ви потім будете заслуговувати, це на показовий суд і на те, щоб назавжди зникнути з народної пам'яті».

Прем'єр Ева Копач проігнорувала всі попередження і рекомендації Єврокомісії і Венеціанської комісії. Після голосування 22 липня президент Анджей Дуда має 21 день на підписання чи відхилення оновленого закону про Конституційний суд. У разі підписання Єврокомісія може вдатися до дисциплінарних висновків і покарання Польщі, але це процес складний і довготривалий, оскільки карні заходи повинні бути підтримані всіма країнами-членами ЄС. А у Польщі є сестра-однодумця — Угорщина. ■

■ ДЕЗІНФОРМАЦІЯ

Мовою фейків

Експерти ЄС викрили тисячі брехливих сюжетів російських ЗМІ

Олег БОРОВСЬКИЙ

Починаючи від жовтня 2015 року, коли розпочав роботу проект «Огляд дезінформації», експерти спеціальної робочої групи при Європейській службі зовнішньої дії зареєстрували 1649 випадків брехливих новин, статей і сюжетів російської пропаганди, повідомляє «Німецька хвиля».

В останньому огляді за-

значено, що фейкові повідомлення розповсюджувалися 18 мовами. Експерти відзначили, що найбільша кількість дезінформації — 936 зареєстрованих випадків — поширювалася російською мовою. Цільовою аудиторією в цьому випадку були мешканці країн Балтії та Кавказу, України та Білорусі.

Упродовж десяти місяців моніторингу в країнах Балтії не було виявле-

но випадку дезінформації естонською, латиською чи литовською мовами. В Україні було виявлено п'ять випадків дезінформації українською мовою. Експерти робочої групи відзначили в огляді, що «російськомовна прокремлівська кампанія дезінформації також спрямована на російськомовні меншини в багатьох країнах далеко за межами російських кордонів».

Згідно з оглядом, 173 інформаційні повідомлення, що містили спотворену інформацію, поширювалися англійською мовою. Експерти зазначають, що, окрім відомих англосовієтських ЗМІ на кшталт Russia Today чи Sputnik, існує чимало невеликих сайтів та блогів, роль яких у кампанії дезінфор-

мації не варто применшувати.

Окрім найбільш поширених для розповсюдження фейків російською, англійською та чеською мовами, «Огляд дезінформації» відзначає чималу кількість брехливих матеріалів болгарською, грузинською, німецькою, угорською та словацькою мовами.

Експерти робочої групи Європейської служби зовнішньої дії також зазначають, що прокремлівська кампанія дезінформації, хоч і не так явно, але була представлена в матеріалах нідерландською, французькою, італійською, норвезькою, польською, румунською, сербською, іспанською, шведською та українською мовами. ■

«КРИМНАШ»

Анатолій СИГАЛОВ

«Росія для Криму — наче мачуха»

Коли Путін і його оточення розробляли плани відторгнення Криму, вони спрямували нищівну критику на одну-однісіньку людину. Зрозуміло, не рядову, а наділену свого часу усією повнотою влади. Ця людина — Микита Сергійович Хрущов. Мовляв, передача ним Криму Україні — це чистісінький волонтеризм, порушення усіх правових норм і надто дорогого любов Хрущова до України обійшлася Росії.

Тезу про «незрозумілу» любов до України Першого секретаря ЦК КПРС, голови Ради Міністрів СРСР (а це означає абсолютну повноту влади) раз у раз повторювали всі причетні до відторгнення Криму: Володимир Жириновський, Валентина Матвієнко, Володимир Константинов, Сергій Аксьонов і, зрозуміло, Дмитро Кисельов.

Хрущов і справді любив Україну, вважав її своєю другою батьківщиною, знав звичай українського народу, вона увійшла навіть у його побут. Судить самі: ви можете увияти Путіна, Горбачова, Брежнєва, а тим більше Сталіна... в українській вишиванці? Маячня, скажете ви, а от Микита Сергійович любив вишиванку, мав навіть колекцію чудового українського вбрання, і саме від нього найвищий український партійний діяч Петро Шелест успадкував любов до вишиванки і залюбки носив її, про що і згадується у своїх мемуарах. А американський фермер Роуел Гарст запропонував за вишиванку елітного коня, та Хрущов і без щедрого подарунка дав американцю вишити сорочку. І обидва вони ходили по безкраїх американських полях, нагадуючи заможних українських селян (погортайте книгу «Лицом к лицу с Америкой», 1959 року видання).

У Києві Хрущов жив до війни і після неї, посідаючи найвищі партійні та державні посади. Микита Сергійович не сповідував кабінетний стиль роботи, його бачили у найвіддаленіших кутках України. Уродженець російської глибинки, з діда-прадіда росіянин, він бачив перед собою працелюбний український народ, вбирав у себе культуру, традиції, духовне надбання українського народу. Він поклав край цькуванню Бориса Гмирі, підтримував молодого Дмитра Гнатюка, не міг втримати сліз, коли слухав українські народні пісні...

А тепер про головне. 1954 року, одразу після першотравневих свят, у Москві розпочалися Дні Української РСР у Російській Федерації з нагоди 300-річчя возз'єднання України з Росією. Спеціально до цього заходу в центрі Москви було відкрито готель «Україна», який і прийняв посланців з України. У ті дні українська музика, пісня, мова лунали всюди: на ВДНГ СРСР виступали самодіяльні колективи, у театрах — професійні українські письменники і поети читали свої твори на відкритих естрадах. Канадсько-український публіцист Петро Кравчук в українській версії газети «Торонто геральд» зазначав: «Тоді нам усім здавалося, ніби Москва перетворилася на столицю України: приїхали люди з усіх областей України, а також багато росіян і москвичів, що мали українське коріння. А біля готелю «Україна» складалося таке враження, ніби ті, хто його населяють, щойно повернулися з Сорочинського ярмарку».

22 травня відкривалася ювілейна сесія Верховних Рад СРСР та Російської Федерації й синхронно — Верховної Ради України. З великою промовою виступив Микита Хрущов: «Хочу вам повідомити про те, що ми на уряді прийняли єдине правильне рішення: з нагоди 300-річчя возз'єднання передати Кримську область РРФСР до складу Української РСР («бурхливий тривалий оплески», як зазначила стенограма).

До речі, жоден з діячів, як у центрі, так і на місцях, не висловився проти такого рішення. Чому? Бо Російська Федерація для Криму, як би це точніше сказати, наче мачуха, а російські товариші мотивують це тим, що на суходолі Росія не має з Кримом спільного кордону. А Україна — має, і Українській РСР доведеться

ся докласти чимало зусиль, щоб, як-то кажуть, «підтягнути» Крим».

І от що прикметно: батьки й діди тих етнічних кримських росіян, які 2014-го несамовито скандували «Россия!», «Россия!» тоді, у 1954-му, зібравшись біля об'єднаного Кримської області, у такому ж єдиному пориві вітали входження Криму до складу України.

Для цього були й суто прагматичні причини: кримчанам набридли постійні черги за хлібом, а головне — за водою, а з настанням зими ще й за дровами та газом, і в душі кожного жила надія, що Україна, до якої рукою подати, вирішить ці негаразди.

І от уже голова Президії Верховної ради УРСР Дем'ян Коротченко підписує Акт входження Кримської області до складу Української РСР, а голова Ради Міністрів УРСР Никифор Кальченко, на виконання Акта, у директиві 5-го п'ятирічного плану вносить позачергове будівництво Північно-Кримського каналу, який раз і назавжди зніме проблему забезпечення Криму питною водою. Ці ж директиви передбачали будівництво елеваторів у Сімферополі, Керчі, Ялті, хлібороби щедрої на врожаї Херсонщини одразу почали постачати сусідньому Криму не лише борошно, а й хлібобулочні вироби у готовому вигляді.

І цілком логічно виглядає той факт, що колектив Київської картографічної фабрики найперший примірник карти, де Крим — це територія України, надіслав у Кремль, особисто Микиті Хрущову...

Осмыслиючи непересічний вчинок Хрущова, канадсько-український історик Орест Субтельний зауважує, що то був акт не лише державницької мудрості, а й особистої мужності Хрущова, і обгрунтовує це такими цифрами: «за переписом 1954 року Хрущов бачив, що росіян у Криму проживає 860 тисяч, українців же усього 240 тисяч, тобто наперекір усілякій логіці Хрущов російську більшість «підкорив» українській меншості. Незважаючи на те, що Крим завжди відчував економічну залежність від України, етнічні кримські росіяни, діставши позитивні зрушення у господарській сфері, агресивно відкидали усіляку форму українізації. Бачачи, що вона їм і не нав'язується силоміць, вони мирно й непогано існували під крилом родючої України, яка доскохчу напоїла їх водою, нагодувала хлібом, підвела дешевий струм Дніпрогесу, зняла безліч інших проблем».

Вивчаючи феномен вчинку Микити Хрущова, не вивчений ще й досі, дослідники прагнуть «докопатися» до справжніх причин, відомих лише йому, Хрущову

Путін, Шойгу, Лавров перейшли криваву межу, і я не знаю, за що вони чіплятимуться, виправдовуючи себе. Але судити їх усе одно будуть, будуть судити навіть пам'ять про них.

ву, але одноставно відкидають тезу про такий собі «подарунок» Україні. Той-таки Субтельний у дослідженні «Україна: друга серед рівних» зазначає: «Для Кремля здобути підтримку українців мало основоположне значення, оскільки вони були не лише другою за величиною, а й єдиною нацією в СРСР, яка могла виступити серйозним супротивником російської гегемонії».

Насправді ж тодішня влада бодай на словах декларувала «братерство і непохитну єдність народів СРСР» (слов'янських передусім), і в українців на той час було «чуття єдиної родини», як сказав Павло Тичина. І Хрущову навіть у страшному сні не могла наснитися війна росіян проти українців, а «полководцю» цієї війни Володимиру Путіну тоді ледве виповнилося два роки, і разом із матір'ю Марією Іванівною він тулювся у маленькій кімнаті в убогій лєнінградській комунальній квартирі за адресою: Басковий провулок, 12.

Але про Путіна — потім, зараз же нас цікавить запитання із запитань: що ж спонукало Микиту Хрущова передати Українській РСР Крим?

Як голові Ради Міністрів СРСР союзне міністерство геології регулярно доповідало Хрущову, що у районах Крайньої Пів-

Перший секретар ЦК КПРС, голова Ради Міністрів СРСР Микита Сергійович Хрущов в українському Криму. Ялта, серпень 1963 року, пансіонат «Шахтарські зорі».

Півострів

Про державницький крок Хрущова і безрозсудність Путіна

ночі, Далекого Сходу, Північного Казахстану виявлено невичерпні поклади газу, нафти, корисних копалин. Та от біда: місцеві народи не здатні до праці у промисловості, поняття трудової дисципліни, виробничої зміни для них порожній звук. Традиційно тюркські народи (казахи, киргизи, монголи) займалися конярством, народи Півночі — евенки, чукчі, коряки, якути — оленярством. Що тут робити?

Працюючи по війні головою Ради Міністрів УРСР, Хрущов бачив, що промисловий потенціал України зруйнований вщент, тисячі кваліфікованих робітників, у тому числі й ті, що демобілізувалися з обох українських армій, не мали до чого докласти рук, а отже, не могли прогнати свої сім'ї.

І тоді з подачі Хрущова у великих і малих містах України з'являються пункти з оргнабору робітників. Українці масово відгуковуються: кожен, хто завербувався, як тоді говорили, отримував пристойні

автономії владу в Криму отримували про-російські налаштовані політики, які, врешті-решт, здали його агресору.

«Русській мір» — не мир, а війна

Кожний тоталітарний режим утримував біля себе потужний пропагандистський апарат. У фашистській Німеччині геббельсівська пропаганда, виконуючи настанови Гітлера, волала про зверхність арійської раси, а відтак — про панування німців над рештою світу. Переробили навіть гімн, й усі — від старого до малого — у захваті співали «Німеччина — над усіма».

У Радянському Союзі такого не могло бути в принципі: з початку його створення на чолі країни стояли євреї Свердлов і Троцький, їх замінили грузини Сталін і Берія, крім того, СРСР налічував 106 націй і народностей. Тож гасло тут було інше: інтернаціоналізм, дружба і навіть братерство всіх народів СРСР.

І раптом сталося: 24 червня 1945 року в Кремлі урочисто відзначали щойно отриману перемогу. Крім військових, на прийомі були представники науково-технічної інтелігенції, письменники, актори, музиканти, передові робітники та селяни. Під бурхливий оплески з келихом шампанського в руках до мікрофона підходить генералісимум Йосиф Сталін. Коли встановилася тиша, небагатомовний Сталін вимовив лише вісім слів: «Я пью за великий російський народ, народ-победитель».

І всі наступні промовці під оплески й вигуки «ура!» почали здоровити й славити великий російський народ. Наче не було на фронті українців, білорусів, євреїв, народів Кавказу та Середньої Азії.

Догматична та скам'яніла радянська пропагандистська машина отримала сигнал: з'являються тисячі художніх творів, у яких переможцями змальовують етнічних росіян: в усіх театрах країни пройшла п'єса Костянтина Симонова «Русские люди», не знала обмежень у накладі книга Олексія Толстого «Русский характер», найвищою — Ленінської — премії удостоїлися повісті Михайла Шолохова «Они сражались за Родину» і «Судьба человека», головні герої — росіяни, при цьому внесок інших народів у справу перемоги, передусім українців, старанно замовчували.

Зрештою, все це впало на благодатний ґрунт: раптом у Ленінграді група молодих людей на чолі з комсомольським ватажком Дмитром Баркашовим співізає про створення російського патріотичного товариства «Пам'ять». У статуті товариства — охорона пам'яток історії та культу-

І не вина України в тому, що всі роки

ри. Чудово, що тут заперечить?

Але що це? На Марсовому полі, На Пісарьовському та Пулковському кладовищах усе руйнується єврейські могили, єврейського правозахисника Льва Разгона жорстоко побито в під'їзді його помешкання, а в кишені пахтато листівки антисемітського змісту.

Реакції — ніякої. Мовчать партія та комсомол, міліція й КДБ. Відгукується лише одна людина — маловідомий на той час Володимир Висоцький. У гнівному вірші «Антисемиты» він зазначає:

На їх стороні хотіли й нету законів, —
 Підтримка й ентузіазм мільйонів!

Так на чиему ж боці підтримка та ентузіазм мільйонів росіян — на боці мирних беззахисних євреїв? Ні, на боці погромників. Уже й у Москві виникає своя «Пам'ять», і не товариство, а ціле об'єднання, і перед там ведуть беззвісні юнці, а люди відомі, авторитетні — генерали Варенников, Макашов, один із лідерів КПРФ Віктор Анпілов. На заклик цих людей Москва виходить на марші й мітинги протесту. В руках у демонстрантів не саморобні, а професійні плакати:

підняли на новий рівень науку, техніку, економіку Ізраїлю. А отже, підсумовує Васильєв, «Пам'ять» оголошує про саморозпуск.

«Стривай, — осаджують його російські шовіністи, — ти, мовляв, обмовився, «Пам'ять» не розпускається, а плавно перетікає в російські національно-патріотичні рухи та фронти, а назву можна й помяти. І невгамовна російська душа знову шукає «іногородців», спрямовуючи свій удар на «осіб кавказької національності» та «азіатів». На всіх московських ринках нищать крам і торгові точки кавказців, у тісних гуртожитках жорстоко б'ють вихідців із Середньої Азії, забороняючи їм працювати навіть двірниками. Але й цього мало, агресивна російська вояччина провокує збройні конфлікти в Чечні та Грузії, танки генерала Лебеда далять молдаван у Придністров'ї.

Україну до часу не чіпають. Більше того, відбувається триумфальний (не побоюся цього слова) візит президента Російської Федерації в Україну. На урочистому прийомі в Маріїнському палаці незабутній Борис Єльцин виголошує дивні слова:

розбрату

Крим наш! Стихійні урочистості на Хрещатику. 22 травня 1954 року.
 Фото з архіву автора.

«Євреї — агенти Тель-Авива», «Требуем искоренить еврейское зло», «Євреї — вон из Москвы!»

Діставшись до мікрофона, так звані «активісти» висловлюють погромні промови, розповсюджують погромну літературу. Жаж охоплює російських євреїв, вони масово попишають країну переможного соціалізму.

Письменик Олександр Солженіцин у ґрунтовному дослідженні «Двести лет вместе» — про далеке не безжарне співіснування росіян і євреїв — прагне розібратися у черговій російській істерії: «Євреям ніколи не жилося вільно на Русі, вони пізнали тут і погроми, і межу осілості, і процентну норму, а за радянських часів — ганьбу п'яту графу, обмеження при прийомі до ВНЗ, на престижну роботу та безліч інших обмежень. Наші долесні «органи» підсунали їм горезвісну «справу лікарів», охрестили їх «безрідними космополітами», скасували єврейську мову, школу, театр, відібрали синагоги. У євреїв погано, але вірно визрала відповідна неприємність, і як тільки з'явилася можливість, вони стали без жалю залишати «батьківщину Великого Жовтня».

Далі Солженіцин доходить несподіваного висновку, і з ним погоджується, зокрема, й Булат Окуджава, що саме масова еміграція євреїв спричинила розпад Радянського Союзу.

І от підсумковий з'їзд «Пам'яті». Й лідер Дмитро Васильєв не без гордості повідомляє, що з Радянського Союзу виїхало понад один мільйон (!) євреїв, забувши, що правда, сказати, що ці освічені люди

«Я суворо наказав своїм міністрам: кожного разу перед початком робочого дня запитай себе: що ти зробив для України?»

Для українського вуха це справді дивні слова, адже жоден із лідерів Радянського Союзу та Росії нічого подібного на мав навіть у думках.

І там же, на прийомі, посол Російської Федерації в Україні Віктор Черномирдін: «Я народився в Оренбурзі. У нас в одній частині міста жили росіяни, а в другій — за річкою Урал — українці. Так в українців усе було краще — і домівки, і худоба, і городи, і діти не росли розбишаками».

І саме у цей час — не раніше й не пізніше, — коли високоповажні російські гості освідчуються у любові до України, у Москві, на Манежній площі, збирається велелюдний мітинг. Організатори — залишки «Пам'яті», а також «Русское единство» та «Русский блок». Тон задає мер Москви Юрій Лужков:

— Громадяни Росії, москвичі, — каже він. — Чи треба доводити комусь, що Крим — це ісконно російська територія, що так звана «незалежна» Україна не має до нього ніякого відношення. Радий повідомити вам, що я з групою товаришів, усього дванадцять осіб, звернувся до Верховного суду Російської Федерації з вимогою скасувати витівки Микити Хрущова: хто дав йому право розбазарювати ісконно російські землі?..

До мікрофона підходить сивочоловий ветеран, груди якого прикрасили бойові нагороди:

— Український народ мирний і працьовитий, я знаю його. Але воду там ка-

ламують західноукраїнські націоналісти. У складі окремого батальйону НКВС я бив їх у Карпатах 1944 року, а нині, якщо знадобиться, готовий бити їх у Криму.

Раптом на площі з'являється вантажівка, а на ній — опудало українця, який міцно охопив рукою півострів Крим. Тієї ж миті бравий донський козак у мундирі й погонах білогвардійського офіцера хвацько витягнув шаблю, цосили рубонув картонне опудало — рука з Кримом вилітає за борт автомобіля.

«Ура! — вигукує натовп. — Дайощ Крим!»

Апофеозом цього психозу стала хода до українського посольства, на парканах якого залишилися плакати: «Україно, поверни російський Крим!», «Руки геть від російського Криму!»

Коли Борис Єльцин повернувся з Києва, помічник президента Георгій Сатаров поінформував його про мітинг на Манежній площі, про вимоги мітингувальників. Тут же Борис Миколайович доручив Сатарову звернутися від його імені до ректора Московського історико-архівного інституту Юрія Афанасьєва, аби той вініс ясність: неже український Крим — то лише забаганка Микити Хрущова?

Дуже скоро Юрій Миколайович Афанасьєв доповів президенту, що передача Криму ґрунтується на солідній документальній базі, яка ратифікована Верховними радами Союзу РСР, РРФСР та Української РСР, цілком легітимна і має беззаперечний припис до виконання, а отже, жоден суд не має права піддавати сумніву рішення трьох (!) парламентів.

За наказом Єльцина документи про ратифікацію були покладені на робочий стіл мера Москви Лужкова. Він був вражений і, як кажуть, заліг на дно. Та на короткий час: правники з Мосради розтлумачили йому, що в наданих документах нічого не мовиться про Севастополь, який навіть у складі України Автономній Республіці Крим не підпорядковується, а лише центральним (всезбірним) органам влади.

І це стало тією шпаринкою, за яку на смертво вчепився московський мер — відмовившись від виступів на мітингах, одразу перейшов до діла: коштом російської столиці профінансував переозброєння російського Чорноморського флоту, побудував у Севастополі кілька багатопверхових будинків, помпезно названих Московський квартал, і регулярно, на День Військово-морського флоту Росії привозив із собою культурно-мистецький десант, концерти якого одразу перетворювалися на відверте українофобське дійство.

Проросійська влада не опротестувала зухвалих демаршів московського мера, натомість відсіч йому давали кращі люди Росії.

Єгор Гайдар, лідер партії «Демократичний вибір Росії», колишній прем'єр-міністр Російської Федерації: «Севастополь — невід'ємна частина України. Його профінансували з бюджету України, і там діяли закони України, а не Росії, і вибори проходили до Верховної Ради України, а за часів СРСР партійна організація Севастополя входила до партійної організації України».

Може, рішення 1954 року народження — не пік мудрості, але ніяких інших законів на сьогодні немає. Висновок: треба відмовитися від висунення територіальних претензій до України. Так, до речі, починалася Югославія».

В'ячеслав Ігнатов, заступник голови Комітету у справах СНД Держдуми Російської Федерації: «Ніяких юридичних підстав вважати Севастополь російським немає. Існують історичні та політичні підстави, але юридичних підстав для претензій до України немає. Усі законодавчі акти — 1948 року народження, 1954 року народження, та й Конституція РРФСР 1978 року свідчать: Україна цілком легітимно включає до свого складу Севастополь. Росія визнала цей факт, визнала його і міжнародне співтовариство, відповідно до чого і було вироблено розмежування України і Росії. Після цього Севастополь треба залишити у спокої».

Здавалося б, усе зрозуміло. Та не вгамовується невідомий Юрій Лужков — презентує у Криму ще масштабніші плани забудови Севастополя, що дає привід журналісту звернутися до нього із запи-

танням: так на благо якого міста старається столичний мер — Севастополя чи Москви?

Відповідь на це запитання дав генеральний прокурор Російської Федерації Юрій Чайка: на благо власної кишені. І порушив проти Лужкова кримінальну справу за фактом розкрадання державних коштів в особливо великих розмірах.

Далі з'ясувалося, що, профінансувавши коштом столиці переозброєння російського Чорноморського флоту і будівництво Московського кварталу, Юрій Михайлович не оминув власної кишені, «профінансувавши» її у небачених навіть для прокурорів розмірах.

Не відстала від чоловіка й Олена Батурина, його дружина, яка особисто контролювала найдорожчі — центральні — ділянки Москви, продаючи їх забудовникам під фантастичні «відкати».

І враз Лужков опинився у столиці. Та не в російській, а в... австрійській. Чому? Тому що в австрійських Альпах на нього з Батуриною чекав такий собі «будиночок», здатний вмістити чотири дитячих садочки, а австрійські банки надійно зберігали вкрадені подружжям гроші.

І тут на авансцену кримської кризи входить новий-старий-пожиттєвий президент Росії Володимир Путін. У Росії, в Україні зависло питання — на чиему ж боці буде цей політичний важкоавогаж: на боці Хрущова, Єльцина, Черномирдіна, Гайдара, Ігнатова чи стане поруч із кримінальним злочинцем Лужковим?

Виявляється, не лише рибалка бачить рибалку здалеку, злочинець також тримається за злочинця. Але спершу Путін оголосив набір до партії патріотів «Русский мір», на чолі якого став. І дивним чином найбільший «актив» його партії виявився саме в Криму, а мешканці Московського кварталу в Севастополі — ніщо інше, як навчені військові резервісти, відомі нам як «зелені чоловічки».

Спіраючись на ломпенізований натовп і законсервованих військових «профі», «головнокомандувач» однієї з найбільших ядерних держав світу, яка має навіть повітряно-космічні війська, посунув усе це на крихітний Крим...

Відбулося зухвале загарбання суверенної української території, яке дипломатичною мовою зветься «анексія». Звичайно, натовп у захваті, але зовсім іншої думки найкращі люди Росії — справжні російські патріоти.

Борис Немцов, лідер російської опозиції: «Путін ввів збройні сили Росії на територію іншої держави. Це конституційний злочин, один із багатьох його злочинів, це проблема звинувачень на майбутньому процесі, це проблема Путіна. Страшно ще й те, що Путін, Шойгу, Лавров перейшли криваву межу, і я не знаю, за що вони чіплятимуться, виправдовуючи себе. Але судити їх усе одно будуть, будуть судити навіть пам'ять про них. Я вірю в це, я це знаю».

Михайло Касьянов, экс-прем'єр-міністр Російської Федерації: «Дорогі сестри і брати! В цей страшний момент ми з боєм серця звертаємося до вас. Російська армія окупувала Крим, при цьому спецпідрозділи російської армії, що ганьбно для військових будь-якої країни, приховують свою національну належність, свої обличчя і діють як «зелені чоловічки». Це ганьба для Росії, ганьба для нашої армії, яка ніколи так не ганьбила себе. Це путінський режим штовхнув її на злочин проти брата і проти власної честі».

Олександр Бившев, громадський діяч, сучасний російський поет: «Від імені нечисленних росіян, у кого ще залишилися совість, честь і здоровий глузд, хочу вибачитися перед українцями за горе і цю безглузду війну при переважному схваленні зомбованої російської біомаси, кримської в тому числі. Мені дуже соромно за свою країну, що створила цей жахливий безлад. Усе інше, як поетові, дозвольте висловити у віршах:

Роковая линия пройдена,
 И предчувствия все мрачнее,
 Мне Россия больше не Родина —
 Столько крови уже на ней.
 На соседей несчастья кликая,
 Снять ты с глаз не желаешь шор.
 Украине — слава великая!
 А России — навек позор! ■

КОЛІЗІЇ

Несумлінне виконання обов'язків

«Як я йшов у армію, то паспорт мені зробили за добу!..»

Тарас ЗДОРОВИЛО

Ця історія, яку «привіз», відвідуючи Черкашину, більш ніж упевнений, не є унікальною, а скоріше — типовою для нашого забюрократизованого суспільства.

Анатолій Скригонюк, житель села Княжа Криниця Монастирищенського району, лише весною цього року повернувся «звідти»: воював у 93-й гвардійській бригаді (певний час служив у розвідводі) — його більше десяти років «кидали» по усій Донецькій області: Тоненьке, Водеяне, Опитне, Жабине, Мангуш, Сартана, Широкине, Піски, Маріуполь тощо. «Коли призивали, — згадує 48-річний Анатолій, — то загублений раніше паспорт мені зробили за добу: зранку віддав документи, а на другий день уже дзвонять і кажуть, аби забрав документ!»

Проте не так оперативно почали діяти чиновники, коли вояку, що повернувся з війни, держава повинна була віддавати «борги», задекларовані у законах. Адже українське законодавство містить чимало актів, якими в різній мірі передбачено пільги для учасників бойових дій. Центральне місце серед нормативних актів у цій сфері займає Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Серед іншого, згідно зі статтею 12 (пункт 14) цього закону, УБД-шникам надаються: першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва та городництва. Зокрема, для ведення особистого селянського господарства — не більше 2,0 га; для ведення садівництва — не більше 0,12 га; для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах — не більше 0,25 га; для індивідуального дачного будівництва — не більше 0,10 гектара.

Восени 2015-го, коли сержант Скригонюк із 20 жовтня по 10 листопада був у відпустці вдома, на район прийшло підтвердження з області, що йому треба виділити 2 га землі. Адже, ще коли був на передовій, вислав рідним необхідні документи, й сестра завчасно почала займатися земельним питанням брата. Але віз і нині там: за 9 місяців справа майже не зрушила з місця.

І в першу чергу «завдяки» місцевим чиновникам. По повній «відзначився» Монастирищенський підрозділ Держземсвідчення, яке очолює пан Володимир Хінціцький (до слова, начальником відділу Держгеокадастру є його дружина Оксана Хінціцька: такий собі «сімейний земельний підряд» у районі). Чиновники цієї структури примудрилися відіслати в Черкаси пакет документів нашого героя без підписів і печаток!.. І, як на мене, це або повна профнепридатність працівників відомства, або якийсь злий умисел! (До речі, застати «земельників» на робочих місцях, як стверджують люди, досить проблематично).

Як розповіла сестра Анатолія: «Із Черкас прийшов офіційний лист, що проект не готовий, бо по-перше, в проекті немає підписів та печаток. А по-друге — в районі виділеної ділянки є водойма, й на неї треба документи, що виділена ділянка не буде заважати господарю водойми. Якись вимоги природоохоронці згідно з законом». Тобто через недолугість місцевих чиновників обласні — вимагають переробити проект. А як уже заплатили за попередній проект 180 гривень і близько 2 тисяч — за «справу».

То невже ще декілька місяців тому, коли район виділяв 2 га для ведення особистого селянського господарства (бо ж у сільрад так само нещодавно законодавчо відібрали), районні земельні бонзи не бачили, що поряд є водойма, й не знали, що треба відповідне оформлення документів?!

І їхні недолугі пояснення, про які розповідала постраждала сторона, що, мовляв, «...ви ж знаєте, це у нашій державі так робиться», — є лише перекидання проблеми із хворої голови на напівздорову.

Тож «оновлений», виправлений пакет документів АТОшника знову з району треба везти в область, і видається, що цьому процесу «узаконення» землі кінець не буде. А Анатолій, прийшовши з війни, гіпотетично мав усі шанси весною засіяти свої законні 2 га, а восени — отримати урожай... ■

ДО РЕЧІ

Дивно стосовно бійця проявила себе й Княжекриницька сільрада, яка для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд виділяє 0,25 га з наділу в 0,4 га, які десятки років належать... батькам Анатолія Скригонюка!

Світлана ЧЕРНЕЦЬКА, Віталій ГОРОБЕЦЬ

Вони — переселенці зі сходу країни й анексованого Криму, люди, які втратили все: роботу, бізнес, житло, заробітну плату і звичний спосіб життя. Стратегічно важливе завдання для держави — допомогти їм стати на ноги на новому місці. Аби ці люди не підсідали на голку постійної соціальної підтримки, є сенс дати змогу заробляти гроші і забезпечувати себе самостійно. Саме тому значна частина програм підтримки внутрішньо переміщених осіб спрямована на те, аби забезпечити їх працевлаштування — знайти роботу чи відкрити власний бізнес.

Програма підтримки регіонального розвитку фінансується Європейським Союзом. Одним із напрямів надання фінансової підтримки тут є створення умов для працевлаштування або підприємницької діяльності на новому місці. Такі проекти реалізують щонайменше у семи областях України: Вінницькій, Запорізькій, Миколаївській, Полтавській, Тернопільській, Херсонській та Чернівецькій. Наприклад, у Полтаві регулярно проходять ярмарки вакансій та тренінги з комунікації або подолання наслідків стресу. На все це лише на Полтавщині передбачено 1,54 млн. євро. А за цифрами — реальні люди, які почали нове життя завдяки такій підтримці.

Кримськотатарська кухня

У Тернополі конкурс бізнес-планів стартував іще в листопаді 2015 року. Тоді для 24 переселенців із Криму та Донбасу провели семиденне навчання. Навчали всього, що потрібно, аби успішно стартувати зі своїм бізнесом. Аджі учасники — це ті, хто або вже відкрив свій невеликий бізнес у «файновому місті», або має хорошу бізнес-ідею, яку хоче втілити найближчим часом. «Навчання включало усвідомлення своїх компетенцій і того, чим бізнес-пропозиція є унікальною, навчання фінансових аспектів управління бізнесом, роботи з персоналом, маркетингом, рекламою, — розповідає Роман Репко, керівник Тернопільської філії Клубу ділових людей. — Згодом із кожним персонально працювали ще по шість годин, аби сформулювати бізнес-план як результат тижневої роботи».

Бізнес-плани брали участь у конкурсі на фінансування — 5,5 тисячі євро. Результат став відомим у січні 2016-го. Старт був успішним. Тепер чимало з внутрішньо переміщених осіб задумуються над розширенням власної справи.

Дуже швидко стартували і з велими оптимістичним результатом Мер'єм та Ельнур Ядгарові — переселенці з Криму. Вони відкрили кафе кримськотатарської кухні «Кримська підкова». Раніше вони не мали закладу харчування. Однак досвід приготування їжі для бенкетів на осіб 50 для різних заходів був. «Якщо є сто закладів, які роблять вареники, то сто першого такого закладу немає сенсу створювати, — каже Ельнур Ядгаров. — Тому зупинились на тому, що ми знаємо і вміємо. І наші клієнти кажуть, що, яким би борщ не був смачним, його можна поїсти вдома. А більшість наших страв для клієнтів — новинка».

Спочатку подружжя наготувало страв і запросило на безкоштовний обід працівників із сусідніх офісів. «А на наступний день ці працівники уже прийшли на обід до нас. Почали приходити і їхні знайомі. І знайомі знайомих. І так вийшла безкоштовна реклама, — розповідає Мер'єм. — Іноді, коли ми починаємось на технічну перерву — бо ж нас усього тут працює троє (нещодавно взяли на роботу ще одну переселенку, кухаря за фахом), то, коли відчиняємось, уже стоїть черга».

У Вінниці буде меблевий завод

У Вінницькій області допомогти стартувати з новим-старим бізнесом підприємцям-переселенцям допомагає «Центр адаптації переселенців та підприємців із зони АТО та Криму». Тут 30 червня завершилося подання заявок на грант. Їх було понад 30. Сума ж бюджетів усіх бізнес-планів удвічі перевищує суму грантових коштів (226380,5 євро). Керівник проекту Валерій Нікітюк

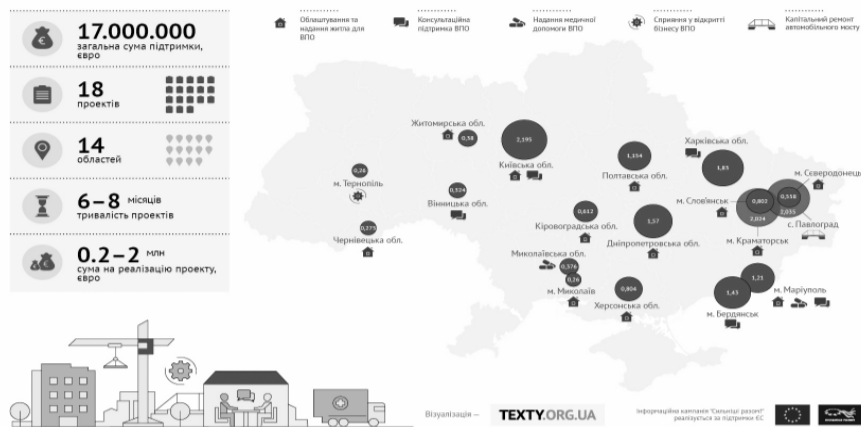
ПЕРЕСЕЛЕНЦІ

Бізнес-ідеї для життя

Гроші Євросоюзу допомагають відкривати кафе й випускати запчастини

Допомога ЄС переселенцям*

* в рамках Програми Підтримки регіонального розвитку України (SURDP)

Стукайте — і вам можуть допомогти відкрити свою справу.

ДОВІДКА «УМ»

Представництво ЄС в Україні, окрім інших, фінансує напряму 18 проектів у рамках Програми допомоги регіональному розвитку України. Частина програми сфокусована на внутрішньо переміщені особи (ВПО) у 14 областях. Основні напрями — житловий фонд, працевлаштування та соціально-економічні послуги. Вже виділено 17 млн. євро до кінця 2016 року. Тривалість одного проекту — від 6 до 18 місяців, орієнтовний час завершення проектів — кінець 2016 року. На виконання кожного проекту передбачено від 200 тис. до 2 млн. євро. До виконання долучаються місцева влада, громади, активісти та інші зацікавлені в допомозі переселенцям. Проекти здійснюються на засадах співфінансування: 10% грошової участі — подавача проекту з власних коштів, 90% — покриває ЄС.

Окрім того, є ще кілька напрямів фінансової допомоги Представництва внутрішньо переміщеним особам. Перша — це підтримка проектів у сумі 4,5 млн. євро, які здійснюються Міжнародною організацією з міграції. Друга — надані гуманітарній програмі Європейської Комісії ЕСНО 2 млн. євро на пряму адресну грошову допомогу переселенцям, яка також здійснюється через Міжнародну організацію з міграції.

Підтримка переселенців структурами ЄС не обмежується і не закінчується цими програмами. Підтримка надходить на постійній основі і вже відомо про нову фазу програми підтримки ВПО у розмірі 4 млн. євро, що надходитиме через Міжнародну організацію з міграції, починаючи з серпня 2016 року.

зазначає, що проект ЄС почали реалізувати із жовтня. Із тих пір у процесі його втілення виникла тільки одна проблема: проект передбачав компенсацію переселенцям відсотків по сплаті кредиту. Але реально переселенцям практично неможливо було отримати кредити в комерційних банках. Тому й вирішили, що оптимальніше буде компенсувати не відсотки за кредитами, а вартість обладнання основних засобів, які б переселенці використовували в роботі. Представники ЄС схвалили таку ініціативу українських колеги.

Валерій Нікітюк каже, що всі бізнес-плани розглянуть уже до кінця липня. І орієнтовно вже із серпня будуть відшкодовувати вартість обладнання. Перевага, за його словами, надаватиметься бізнес-планам у галузі виробництва, переробної промисловості, сільського господарства. Але не всі претенденти зможуть отримати гранти, бо організатори обмежені сумою у 226 тисяч євро.

Луганчанин Олександр Верюханов каже: у Вінниці переїхав випадково. «Просто кинув у шапку папірці із 24 назвами обласних центрів і обрав. Мені було однаково, куди їхати, адже рідних, які б прихистили на перший час, в інших містах у мене не було», — говорить Олександр.

Зараз у нього невеличка фірма з перетяжки оббивки меблів. Рік тому він не міг знайти собі навіть житло; згадає, як тільки чули, звідки приїхав, відмовлялися мати з ним справу. Перший день у Вінниці довелося заночувати майже на вокзалі, каже хлопець. У Луганську Олександр мав ріелторське агентство. Коли місто захопили сепаратисти, відчув, що там робити нічого. Коли переїхав до Вінниці, спочатку майже місяць у нього була депресія. Потім став хапати за будь-яку роботу. Найкраще в нього вийшло старе ремесло, яким займався з 19 років, — перетяжка меблів. Перший грант дав йому змогу орендувати приміщення та створити декілька робочих

місць. Зараз пробується на інший грант — від «Центру адаптації». Цього разу змагатиметься за 15 тисяч євро.

«Точно знаю, що побудую у Вінниці завод із виробництва меблів. Уже навіть зібralи диван власноруч для приймальні ГО «Спільна справа», — каже Олександр.

Дмитро Акішин — генеральний директор ливарної компанії «Символ». Переїхав до Вінниці із заводом з Луганської області рік тому. Коли почалися бойові дії, Дмитро почав шукати інвестора, аби вивезти обладнання зі Станиці Луганської. Під час цих пошуків заїхав до Вінниці на бізнес-форум.

«Тут мені показали декілька майданчиків, де можна було б розмістити устаткування. Конкретно від влади це була уся допомога на той час. Завод же довелося перевозити самостійно, коли подзвонили й сказали, що обладнання розпилюватимуть на металобрухт, — розповідає Дмитро. — Заводську ж лабораторію, що коштувала 500 тисяч гривень, розікрали. Сума, яка зазначена у нашому бізнес-плані, складає 12 тисяч євро. Це десять тисяч гривень. Цей грант у разі, якщо отримаємо його, дасть нам можливість запрацювати на повну потужність. Ми одразу ж купимо лабораторію та переселимо сюди наших експертів».

Компанія планує випускати запчастини для сільськогосподарської техніки, устаткування із обробки землі. У Європі подібне обладнання коштує 10 євро за кілограм маси запчастини, «Символ» же може випускати таку продукцію на ринок за ціною три євро за кілограм. При цьому, за словами Дмитра, якість виробленої ними продукції не поступатиметься закордонній. «Якщо з грантом справа не вийде, то ми можемо навіть закритися. Із тим рівнем окупності, що у нас зараз, компанія довго не протягне. Ну, і плюс вересневий підвищення цін на електроенергію, ми не потягнемо», — каже Дмитро Акішин. ■

ЕКОЛОГІЯ

Пересолене Солотвине

Закарпатський солерудник став джерелом потенційної екологічної катастрофи

Олена ЯРОШЕНКО

У липні в селищі Солотвине почала працювати експертна місія Євросоюзу, яка оцінює загрози і ризики, що склалися на території зупиненого держпідприємства. Ще навесні Мінагрополітики звернулося до Міністерства екології та природних ресурсів та Державної служби України з надзвичайних ситуацій із проханням невідкладно почати ліквідацію небезпечних техногенно-геологічних процесів на ДП «Солотвинський солерудник». А вже надзвичайна ситуація давно вийшла за межі компетенції аграрного міністерства.

Печери, нафта і паводок

Ще з лютого 2007 року ДП «Солотвинський солерудник», який підпорядковується Мінагрополітики, не здійснює виробничу діяльність із видобутку кам'яної солі. Обставини, що склалися тут останніми роками, класифіковано як надзвичайну ситуацію державного рівня і поставлено на облік як неліквідовану. Міністерство прийняло рішення щодо ліквідації ДП «Солотвинський солерудник» як гірничодобувного об'єкта, натомість створило ДП «Виробнича дирекція з ліквідації Солотвинського солерудника». Століттями сіль, видобуту на солеруднику в Тячівському районі, вважали однією з найчистіших у всьому світі (частка чистої солі у ній сягає 90-95 відсотків). Але тривалий період експлуатації, не підтриманий стратегією збереження довкілля, перетворив «Солотвинський солерудник» на провалля, яке загрожує екологічною катастрофою вже не лише самому населеному пункту.

Ще за часів Радянського Союзу колишнє Міноборони СРСР заповнило нафтопродуктами 3 пустоти-каверни на території використаних солотвинських копалень. Їх загальний обсяг перевищував 44 тисячі кубометрів. Наразі важко зрозуміти, у якому стані перебувають ці каверни та яка кількість нафтопродуктів там залишилася. Затоплення підземних виробок може призвести до витoku на поверхню паливно-мастильних матеріалів, якщо вони ще залишилися під землею. А в 1980—1990 роках на території Солотвинського облаштували ще й підземні сховища в «резервуарах» із кам'яної солі, щоб зберігати нафтопродукти.

Велике значення солерудник мав не тільки для економіки. У місцевих соляних шахтах із 1968 року почали діяти алергологічні лікарні, де лікували тисячі хворих на бронхіальну астму та інші захворювання дихальної системи. Об'єкт занесено до переліку стратегічного як для економіки, так і для безпеки країни. Але у 2008 році підземне відділення Української алергологічної лікарні довелося закрити. А вже штольні солерудника почали катастрофічно руйнуватися, а утворення карстових провалів

Солотвине перетворюється на провалля, заповнене стічними водами.
Фото з сайта dero.ua.

та зсувів на прилеглих територіях перекаресило усі плани щодо подальшого використання шахти. Хоча досі не встановлено причину початку руйнівних процесів, вважають, що спровокував її паводок на Закарпатті 2001 року.

Чому залучили Євросоюз

Ініціаторами проведення оцінки загроз і ризиків Єврокомісією щодо ситуації на території ДП «Солотвинський солерудник» виступило Мінагрополітики спільно із Закарпатською ОДА. До участі також залучено фахівців Мінприроди, ДСНС, МЗС, наукових установ. Голова Закарпатської ОДА Геннадій Москаль наголосив: «Існує загроза потрапляння вод із цієї території до річки Тиса. Це стане екологічною катастрофою не тільки для Закарпаття та сусідньої Угорщини, а й для всієї Європи». Попри серйозну занепокоєність можливими катастрофічними наслідками для довкілля, «губернатор» не втрачає надії повернути закарпатський солерудник у перелік діючих виробничих об'єктів Закарпаття. Представник Генерального директорату Європейської комісії Едмундс Акітіс поки що дуже обережний в оцінках: «Наразі ми вивчимо ситуацію на місці, щоб розробити проекти для приїзду фахівців експертної групи». У складі делегації з ЄС — спеціалісти з Угорщини на чолі з представником уряду Іштваном Йоо. Фахівці сусідньої країни, де стикалися зі схожими проблемами, мають досвід їх контролю і цивілізованого вирішення. Метою експертної місії ЄС поки що є оцінка реальної екологічної ситуації, що склалася.

Державним бюджетом України затверджено програму видатків Мінагрополітики,

за якою цього року на ліквідацію та екологічну реабілітацію території впливу гірничих робіт державного підприємства «Солотвинський солерудник» Тячівського району Закарпатської області передбачено 3 мільйони 24 тисячі гривень.

Благословення, що стало прокляттям

Мешканці Солотвинського тривалий час гордилися місцевим солерудником. Ще б пак: він забезпечував роботою не лише шахтарів, а й давав можливість розвинути і приватним готелям, і ексклюзивному ремеслу: виготовленню та продажу соляних ламп. Сьогодні про колишній розквіт селища нагадують лише поодинокі магазинчики з кустарними світильниками зі старих запасів та затоплені прірви зі скелетами іржавого шахтного обладнання.

У 2013 році для відселення 133 родин із особливо небезпечних територій Солотвинського збудували житловий комплекс у селищі Тереля. На будівництво витратили чималі державні кошти, але переселятися туди солотвинці не хочуть. Занепале селище, яке поволі провалюється під землю, але в якому поки що стоять із любов'ю зведені власні будиночки, їм миліше, ніж новий мікрорайон із дитячим садком, сучасною школою й облаштованими чужими руками ігровими майданчиками для їхніх дітей.

Тим часом провалля під їхньою малою батьківщиною тільки розширюється. Якщо загальний об'єм пустот та карстових утворень у Солотвині становить на 1 грудня 2011 року склав 2,6 мільйона кубів, то станом на лютий 2016 року, за даними Мінагрополітики, збільшився до понад 5,4 мільйона кубічних метрів. ■

Оксана СИДОРЕНКО

Джейсон Гейссар, Президент Structured Trade Finance Corporation, на зустрічі з міністром агрополітики України Тарасом Кутюком обговорили можливість постачання доступної сільгосптехніки для українського споживача. Темою розмови став спільний проект продажу та купівлі вживаних комбайнів та тракторів зі США та ЄС «Поставка вживаного сільськогосподарського обладнання для України». За словами Джейсона Гейссара, у проекті візьмуть участь такі всесвітньо відомі компанії, як John Deere, CNH, Claas. Представник американської сторони наголосив: «Поставка обладнання проходитиме від прямих дилерів. Уживанні сертифіковані комбайни того ж бренду та потужності коштуватимуть половину чи навіть менше, ніж нові. Якісне технічне обладнання допоможе збільшити продуктивність сільськогосподарського виробника та обсяги експорту до європейських країн».

НАМІРИ

Після Техасу й Арізони

Вживане сільгоспобладнання зі США можна буде купувати напряму

Підтримка малого та середнього фермерства — головне завдання для Мінагрополітики, вважає український міністр. Сьогодні вони не мають коштів на самостійне придбання дорогої та якісної техніки. Тому одним із правильних рішень є спільна розробка лізингової системи.

Наразі у структурі машинно-тракторного парку аграрних підприємств України, особистих селянських та фермерських господарств, за даними пресслужби Мінагрополітики, трактори (309 тисяч одиниць) складають: 80 відсотків вітчизняного виробництва та країн СНД;

1,7 — компанії «Джон-Дір»; 1,1 — Кейс; 0,3% — Клаас; 5,1 відсотка — УТО, Фотон (Китай) та інші. Майже 80 відсотків із наявних технічних засобів відпрацювали амортизаційний термін.

Міністерство аграрної політики та продовольства України протягом 2013—2016 років здійснює супровід низки інвестиційних проектів для налагодження виробництва сучасної сільськогосподарської техніки вітчизняними підприємствами сільськогосподарського машинобудування із залученням інвестицій, у тому числі іноземних. ■

НОВИНИ ПЛЮС

«Аграрний фонд» із прибутком

За результатами другого кварталу 2016 року, прибуток до оподаткування ПАТ «Аграрний фонд» склав 26,4 млн. грн., що на 80 відсотків більше, ніж на аналогічний період минулого року. Після нарахування резерву сумнівних боргів та податку на прибуток — чистий прибуток товариства склав 4,7 млн. грн. Фінансовий план виконаний на 102 відсотки. Для забезпечення продовольчої безпеки країни ПАТ «Аграрний фонд» у другому кварталі збільшив обсяг реалізації зерна на 69 відсотків (до 72 тис. тонн), а продуктів його переробки — на 22 відсотки (до 87 тис. тонн) порівняно з аналогічним періодом 2015 року.

Відповідно до фінансового плану ПАТ «Аграрний фонд», затвердженого Мінагрополітики, у 2016 році товариство здійснює щоквартальне відрахування до резерву сумнівних боргів. У 2015 році відрахування до резерву сумнівних боргів було здійснено лише в кінці року.

Нагадаємо, що заборгованість виникла внаслідок недбалого управління колишніми очільниками фонду в 2014 році. На депозитах збанкрутованого «Брокбізнесбанку» тоді перебувало більше 2 млрд. грн., які належали «Аграрному фонду». І через банкрутство банку гроші підприємству не повернули, повідомляє пресслужба ПАТ «Аграрний фонд».

Більше заповідників

Державне агентство лісових ресурсів України пропонує розширити природно-заповідний фонд на територіях, які є унікальними з точки зору збереження різноманітної живої природи. Голова відомства Христина Юшкевич вважає, що національні природні парки потрібно створювати там, де мешкають рідкісні тварини, ростуть різного виду та віку дерева. «Для цього ми залучитимемо науковців, які даватимуть обґрунтування доцільності створення таких парків. Згідно з європейськими стандартами, об'єкти, що потребують заповідання і збереження, не повинні бути дуже великими за площею», — зазначила Христина Юшкевич. На її думку, національні природні парки недоцільно створювати на територіях, де ростуть штучно створені насадження, що мають у складі дерева одного виду та віку. За цими деревами необхідний більший догляд, вони дуже схильні до ураження шкідниками, у таких деревостанах швидше відбуваються процеси всихання, що підвищує небезпеку поширення пожеж. Україна зобов'язалася розширити площі природно-заповідного фонду до 15 відсотків загальної території країни до 2020 року за рахунок різних типів ландшафтів. «Ми повинні виконати цей план реально, без шкоди для людей та природи. Наприклад, навколо Києва є місцеві Дніпровсько-Деснянський та Чернинський ландшафтні заказники і Журавлинний орнітологічний заказник, на базі яких можна створити національний природний парк. Або ж дійсно, а не на папері, зробити для людей нацпарки у Кончі-Заспі та Пущі-Водиці», — підкреслила Христина Юшкевич.

Робочі місця для селян

Як планують розвивати сільські території, заступник міністра аграрної політики та продовольства України Олена Ковальова розповіла на Миколаївщині. За її словами, наприклад, збільшення кількості робочих місць на селі до 1 мільйона очікують від упровадження Концепції розвитку сільських територій та плану заходів із її реалізації. Мінагрополітики разом із Мінрегіонів хоче навчити сільські громади та місцеві органи влади залучати кошти Державного фонду регіонального розвитку. Зокрема, проведено низку навчально-практичних семінарів у Івано-Франківській, Миколаївській, Одеській, Херсонській, Волинській та Полтавській областях. Під час них представників місцевого самоврядування та безпосередньо суб'єктів господарювання було ознайомлено з вимогами та умовами написання інвестиційно-проектних пропозицій. Серед реальних прикладів — у Миколаївській області започатковано розробку проекту «Розвиток зони відпочинку «Коблево», завдяки якому населений пункт зможе отримати статус курорту місцевого значення. «У результаті реалізації проекту очікується створення 3,5 тисячі постійних робочих місць для жителів трьох сільських адміністративних районів упродовж року, покращення соціально-побутової та туристичної інфраструктур. Також важливим фактором є налагодження виробництва та централізованого збуту для потреб відпочивальників екологічно чистої продукції місцевих фермерів», — пояснила заступник міністра. ■

■ ВІДЛУННЯ

Критикувати
Президента
всі мастакиДавайте ще й
допомагати

Лідія ГРИНИК

Трускавець, Львівська область

Доброго дня, шановна редакціє! Передплачую вашу газету з 1991 року. Сподобалась вона мені патріотичністю, сприйняттям незалежності України, бо, як ви знаєте, в Західній Україні ставилися до Союзу інакше, ніж в інших областях України. У своїй газеті ви висвітлюєте широкий спектр новин і подій. Але останнім часом ви щось почали часто критикувати Президента Порошенка і теперішню владу. Ще не встигли щось зробити, а вже погано. Так, теперішня влада не ідеальна, має багато прорахунків, але й який спротив проти неї і всіх нововведень чиниться — у судах, у поліції, у місцевих радах. Я всі наші революції підтримувала, переживала, днювала і ночувала коло телевізора після роботи, скільки сліз виплала від болю за людьми, які загинули. Тепер допомагаю грошима і пораненим, і військовим, які від нас пішли в армію (хоч я і не бізнесмен). І ось ви критикуєте того Порошенка — і олігарх, і не платить податки, і такий, і сякий. А кого б ви хотіли за Президента?! Хіба є хтось кращий на даний момент?

Так, він багато обіцяв, але як тому всі противляться! Порівнюють навіть з Януковичем, що хоче всю владу. Але ви вже знаєте, що коли два господарі в хаті — порядку нема. Ющенко і Тимошенко не могли порозумітися, до чого все дійшло. Якби не Ю.В. зі своїми президентськими амбіціями, то, може, й війни не було б, щось би зробили тоді, а Ющенко не мав команди одностайних, хоч і на нього нарікають дуже сильно.

А Порошенко знайшов одностайців, тому в нього може щось вийти. До того ж Європа, що не може дати ради з Путіним, змусить нас зробити все, щоб вийти з цієї економічної кризи і, дасть Бог, воєнної.

Я також спочатку хотіла, щоб вирішили все й одразу, а потім зрозуміла, що так легко все не пройде, бо дуже вже все запущено і занедбано за всі роки Незалежності. Бо всі завжди дивилися на Росію — як та скаже, так і буде. Хоч тепер більшості очі відкрилися, які то «брати». І то не всі ще хочуть розуміти, що це справжній ворог України в усі часи. Тепер усе таки щось змінилось, тому треба вірити і чекати, що все «розрулиться», бо бачите, як опирається стара система?! Тому громадські організації повинні діяти, «діставати» можновладців, депутатів на всіх рівнях, суддів, які неправильно судять, злодіїв, які в такий важкий воєнний час крадуть у важко хворих дітей, у поранених військових, просто в нас усіх.

І ще: якби офіційно ситуація в країні називалася війною, мали б воювати всі, а не їздити по курортах і ходити по барах. Тому й АТО — щоб не всі страждали і брали в цьому участь.

І не думаю, що Порошенко хоче, щоб в Україні нічого не змінилось, бо розуміє, що вся відповідальність лягає на нього як на Президента, тому й втручається у всі сфери життя й політики, і якби не він, то й Верховна Рада не приймала б ті закони, які потрібні для змін у країні. Тому й надіємося й молимося, щоб усе в нас було добре! ■

■ БОЖЕ Ж МІЙ!

Багато галасу даремно,

або Не там миру шукаєте

Віталій БУЛАВКО, пенсіонер, журналіст

Київ

Ось крокує хресна хода за мир зі Святогірського монастиря на Донбасі і з Почаївської лаври на Тернопільщині. Начебто і непогано відстоювати мир, вирішувати спірні питання шляхом мирних переговорів — це діло благородне. Тільки чому православна церква Московського патріархату вибрала для цього Україну — невідомо. Адже ніхто з громадян України, українців, не хоче війни. Мир і тільки мир. І сьогодні агітувати українців за мир — все одно що робити масло масляним. А якщо українці на сході захищають свою країну від окупанта й агресора, то це також Боже діло. Варто згадати слова Леніна про те, що війни бувають справедливі і несправедливі. Так от, Україна веде справедливу, визвольну війну. То чи не доцільніше було б учасникам хресної ходи пройти вулицями Донецька та Луганська, перед вікнами держадміністрацій Олександра Захарченка та Ігоря Плотницького, аби вони задумались, за що і чому воюють проти України?

Або ще краще: спрямувати свій поступ у Росію, у Кремль, і переконати Володимира Путіна вивести російські війська з Донбасу, перестати підтри-

мувати бойовиків фінансово, зброєю, політично. Оце була б боротьба за мир. А так це — порожній звук: галас іде, а толку ніякого. Православна церква Московського патріархату так захищає мир, що відмовляється правити заушкільні молебні по загиблих воїнах, цим вони нібито протестують проти війни. І в той самий час священники Московського патріархату благословляють, освячують російських бойовиків, аби вони вбивали українців. Досить дивне у них розуміння й обстоювання миру. ■

мувати бойовиків фінансово, зброєю, політично. Оце була б боротьба за мир. А так це — порожній звук: галас іде, а толку ніякого.

Православна церква Московського патріархату так захищає мир, що відмовляється правити заушкільні молеб-

ні по загиблих воїнах, цим вони нібито протестують проти війни. І в той самий час священники Московського патріархату благословляють, освячують російських бойовиків, аби вони вбивали українців. Досить дивне у них розуміння й обстоювання миру. ■

■ ПОПУЛІЗМ

«Поспішаю сміятися над усім,
щоб не довелося плакати...»

Нові сміхотворці в парламенті

Є. КОСИНСЬКИЙ, пенсіонер

Баранівка, Житомирська область

Ще в XVIII ст. французький драматург П'єр Огюстен Бомарше сказав: «Я перш за все поспішаю сміятися над усім. У протилежному випадку мені б довелося плакати». Ось так доводиться і мені сміятися, коли на пленарних засіданнях Верховної Ради України та різних ток-шоу обговорюють питання тарифів на комунальні послуги, залякують громадян тим, що субсидії, які вони отримують, у майбутньому доведеться повертати, що ніхто не зможе через це продати власне житло, передати його у спадок, що субсидію перестануть надавати, якщо всі комунальні послуги не будуть використані в повному обсязі тощо.

Особливо наполегливою в цьому питанні є Юлія Тимошенко, якій охоче надає трибуну Савік Шустер. На жаль, він не запрошує тих, хто може їй грамотно опонувати, на конкретних прикладах довести всю абсурдність її політики у цій царині в часи її прем'єрства.

Одним із таких спеціалістів є Богдан Соколовський, який свого часу розкритикував підписаний їй урядом ганебний договір із Російською Федерацією щодо постачання газу за ціною 450 доларів за 100 кубометрів, від чого ми не можемо оговтатися й по сьогодні, бо, бачте, від нас вимагають оплачувати навіть недоотриманий нами газ. Особливо їй не подобається єдина ціна на газ, встановлена урядом В. Гройсмана. Однак виявляється, що у неї коротка пам'ять, бо ще у 2008 р. вона підписала меморандум, у якому зобов'язалася довести ціну газу власно-

го видобутку до ціни імпортованого. На цьому питанні піариться й «радикал» Ляшко. Ці політики думають, що пересічні громадяни не розуміють причин цього галасу. А вони на видноті — домогтися перевиборів Верховної Ради, що вкрай негативно може відбитися на суспільно-політичній обстановці в країні, і на цьому популізмі збільшити своє представництво, а там, дивись, і до прем'єрського крісла можна буде підібратися, як до трампліна головного бажання пані Юлі обійняти посаду Президента країни, щоб уже, ніби на рівних, спілкуватися з нефашистом Путіним, а фактично — з меншвартісним покірністю хихотити з його похабних і примітивних жартів, як це вони робили свого часу по відношенню до Президента Ющенка.

Тепер дещо про субсидії, які, за визначенням Ю. Тимошенко, є ярмом для нас, простих громадян. Я є їх одержувачем, як і багато моїх сусідів. Вони стали великою підтримкою в оплаті за газ в опалювальний сезон, за світло, воду і водовідведення. То що ж у цьому поганого? Звичайно, якби у нас була пристойна пенсія, а у працюючих — зарплатня, яка б давала можливість за це все платити, то було б, мабуть, краще. Але, як казав наш перший Президент Л. Кравчук, «маємо те, що маємо». Тож давайте, шановні Президенте, панове депутати й урядовці, ухвалюйте необхідні закони, долайте корупцію, позбавляйтеся недоторканності, і тоді й світ буде дивитися на нас по-іншому, й заживемо ми краще, і повернемо втрачені території, а кадебістку Путіну настане гапчик.

Слава Україні! ■

■ ПОЛІТПАРНАС

Найдовші
руки —
в москалів?

Василь ВАСИЛАШКО

Київ

*Серед слов'ян найдовші руки
— в росіян...
Із досліджень антрополога
Федора Вовка*

Найдовші руки — в росіян?.. Чом ні, як неба в них, землі Найбільше, як новий Афган, Нас дістає до крові й сліз.

З тих рук, що в нас тягли й для злук Все Богом дане зі стола, Як люд мер від муки' й від мук — З незрілих зерен у стебла?

Йде в раж москаль і каже: в прах Берлін й без України б стер... Перевертаються в гробах Мільйони українських жертв!..

Наш етнос ріс і при «братах», Та в морі їхнім, певне б, зник, Як «русским» Корольов наш став, Як мову взяв на зуб «язик»...

А смертоносне в Крим, Донбас «Тюрми народів» вороття? — «Рятує» від Європи нас, Від України й від життя...

По мир з хрестами йдуть до нас, До жертв, а не до вбивць ідуть... І, ніби чорт зелений в снах, «Зелений чоловічок» тут

На перегук нам тягне «Бук»... Як ми «адін народ», то, враз, Не розпускати б довгих рук, Без довгих рук іти до нас... ■

■ ДОВКІЛЛЯ

Брат, сестра, дендропарк

Унікальну зелену зону на Житомирщині можна відродити спільними зусиллями небайдужих

Ольга СУСЛОВА,
проект «Слово Жінки»

Дендропарк у селі Ходаки Коростеньського району Житомирської області з'явився в 1979 році на місці колишньої пустки. Заснував його біля рідної оселі Анатолій Іванович Потопальський — відомий сьогодні багатьом лікар, винахідник, генетик, громадський діяч, заслужений винахідник України, номінант Нобелівської премії 2004 р., автор понад 350 публікацій, 14 монографій, 60 винаходів. У його доробку є окремі унікальні противірусні, протимікробні, протипухлинні лікарські засоби (амітозин, амітозиноберамід, ізатізон, ізатітоні, дивостим, чудові фіточаї доктора А. І. Потопальського), він розробив новий напрям у науці — відновлення та збереження нашого довкілля, а також обґрунтував цілісну систему духовного і фізичного оздоровлення української нації. Медична наука всього світу знає і цінує його працю, неодноразово він отримував запрошення працювати за кордоном, але свої знання і винаходи він присвятив Україні. І створений ним дендропарк у Ходаках — подарунок односельцям і рідній Україні.

Феномен родинного парку

Дендропарк родина Потопальських назвала «Перемога» і присвятила його батькові — Івану Даниловичу Потопальському, який був військовим зв'язувачем і загинув при обороні Києва в 1941 році. Батьків батько — дід Данило, який фактично замінив Толі батька, заповідав використати ці землі на добро. Зі згоди місцевої влади дендропарк зайняв 38 гектарів, з яких тільки 55 соток належали дідові. Тут є алеї, галявини, поля і навіть штучний ставок серед лісу з великим каменем-валуном посередині. На території парку ростуть липи, дуби, клени, ясени, ліщина, шипшина, горобина, а також не властиві для цих місць катальпа, магнолія, аронія, лавровишні, туї, різні сорти горіхів, кизил, обліпиха, ірга, магонія та інші. Великі клаті землі відведені під вирощування лікарських рослин (ехінацея Поліська красуня, синюха Поліська блакить, лаконіс Поліське гроно, барвінок Блакитний велетень, сільфія Велетенська, шавлія Диво-мареве, нічна красуня Мереживо, головатень Кулясте диво, фацелія Самопосівна, левзея софлоровидна Парасолька, наперстянка рожева Дзвіночок, чорнобарвіць Різнобарвна суміш та багато інших), а також рослин сільськогосподарського призначення, виведених Анатолієм Івановичем (високорожайні азотфіксуючі злаки: жито Древлянське, пшениця Асоціативна, овес Незламний, просо Поліське піскове, чумиза Фіалкова, амарант Велетень; молекулярні гібриди: квасолі і капусти «Квагіста», бобів і квасолі — квасоля банановидна, огірка і кабачків Мультиформ, калини і винограду «Калина садова солодка», аличі і абрикосу Аликос, кизилу і барбарису Кизирис та інші).

За радянських часів дендропарк мав штатних працівників і підтримку місцевої влади. Відбувалась промислова заготівля лікарських трав, які використовували при виготовленні розробле-

Анатолій Потопальський.

Марія Потопальська.

них Анатолієм Івановичем ліків, настоїв та чаїв, приділяли достатню увагу екзотичним рослинам. За часів незалежності фінансування парку було знято, почалися занепад і розграбування. Родина Потопальських із сумом і боєм спостерігала за подіями. Парк треба було рятувати. Саме заради підтримки родинної справи, залишивши будинок з усіма зручностями, у стару дідівську хату переїхала старша сестра Анатолія Івановича — Марія Іванівна Потопальська. Вона є господинею та берегинею цього зеленого царства останні 20 років. Сьогодні їй 86 років, у неї вже слабке здоров'я, але вона самовіддано береже і стереже цю перлину, задуману і створену її братом. Сама Марія Іванівна — викладач української мови та літератури. В Ходаки вона переїхала з селища Ушмири Коростеньського району, де до самої пенсії жила та працювала в місцевій середній школі. Сьогодні вона громадський директор і охоронець парку, а парк — її дитя. Вона все ще має надію заручитися підтримкою держави в нелегкій і благородній справі створення та збереження рослинного світу дендропарку, їй дуже хочеться, щоб парк отримав статус пам'ятки природи обласного значення.

Що ж це за феномен такий — сільський дендропарк? Чому і навіщо він виник у Ходаках?

Відповіді на ці запитання дали брат і сестра Потопальські. Зустріч із Марією Іванівною відбулась на її обійсті в селі Ходаки біля липової алеї, що веде до дендропарку. Анатолій Іванович запросив до свого кабінету в Інститут молекулярної біології і генетики НАН України в Києві, де він очолює лабораторію модифікації структури біологічно активних речовин і є заступником Інституту оздоровлення і відродження народів України та Благодійного фонду «Небодарний цілитель».

«Біда заставить не тільки вареники їсти»

М. І. — Наш батько був військовим, тому нашій родині довелося поїздити Україною. З дітей, а нас було троє, я єдина народилась у Ходаках. А Толя народився в містечку Бар на Вінниччині в 1938 році, він на 9 років молодший за мене. Війна нас застала в Раві-Руській. З перших днів війни батько пішов на фронт, а ми з мамою поїхали на Коростенщину в Ходаки до діда Данила Яковича Потопальського.

А. І. — Найбільше загартувала і згуртувала нашу сім'ю війна, і ще... голод. У 1942 році за брех-

ливим доносом поліція у нас забрали все: худобу, збіжжя, не дали зібрати врожай. Ми голодували декілька місяців, аж поки дідів далекий родич, що жив у сусідньому селі, не дав нам свою корову, поки вигодуємо теличку. Тоді бувало, що у мене був один сухар на тиждень.

В три роки я мав серйозну травму — опік ноги, місяць пролежав у лікарні, нога загоїлася, але згинати я її не міг через грубий рубець під коліном, тому не ходив. Пам'ятаю, як мене драгувала моя безпорадність, як я заздрив іншим дітям, які могли бігати. І ось по ночах я почав розробляти ногу — через сильний біль згинав та розгинав її. Рубець тріскався, йшла кров, але нога поступово почала мене слухатись. Уже тоді, а мені ще не було чотирьох років, я зрозумів, що людина може дуже багато, якщо захоче. В сім років я пішов до школи своїми ногами.

М. І. — Із дитинства Толя посправжньому любив усе живе: лікував пташок, рятував рослини, спостерігав за комахами, вивчав квітки, виявляв інтерес до бджіл. Я завжди відчувала, як раділа його душа при спілкуванні з природою.

А. І. — З самого дитинства я любив, щоб у дворі було багато всього живого: тварин, птахів, рослин. Якось я зацікавився бджолами. Дідусь дістав довбаний вулик, ми поставили його за хатою, але бджоли до нього не летіли. Ми почекали рік, другий — бджіл нема. І тоді ми з дідом пішли до сусідки, в якій була пасіка. А вона взяла і запросила діда до себе хазяйнувати. Так через мою цікавість сусідка отримала хазяїна, дід — дружину, а я — доступ до бджіл. А якщо серйозно, то вважаю вчинок дідуся героїзмом. Бабуся померла ще в 1941 році, а мама на той час вдруже вийшла заміж і в дідівній хаті оселився ще й мамин чоловік із двома його дітьми. От дід і лишив хату невістці. А 19 липня 1951 року діда Данила не стало. Він дуже промерз у лісі під час зливи, коли збирав дрова і отримав запалення легень. Своє обійстя дід заповів мені. Через тиждень мамі наспився сон: іде до двору дід Данило і веде за собою рій бджіл. Так воно і сталося: невдовзі прилетіли бджоли в дідів вулик і жили там 20 наступних років. Я вже тоді задумався про існування світу, який ми не бачимо, але з яким можемо спілкуватися через сни та знаки. Був ще один випадок. Мені, ще тоді підлітку, мама доручила вбити кроля. Наче ми їх і годували, щоб їсти, але зробити це мені було нелегко. Цей кроль прийшов до мене уві сні і спитав, за що я його вбив,

Старий дідів вулик, який отримав у спадок малий Анатолій.

мовляв, нічого поганого він не зробив. Цей випадок добряче вривався у мою пам'ять і змусив замислитись. Це були мої перші кроки до усвідомленої глибокої віри в Бога.

М. І. — Толя завжди був наполегливим у навчанні. Багато читав, спостерігав за природою. Інші діти гуляють, бігають, а Толя сидить при каганці, робить уроки. Мама не знала, що їй із такою дитиною робити. Вирішили, що після 7-го класу він піде навчатись у Житомирське медичне училище. А я буду його підтримувати, бо я на той час уже працювала.

А. І. — У школі у мене склалися дуже теплі стосунки з учителем біології. Коли я пішов у медичне училище, він сказав, що в мені пропав агроном. А я йому відповів, що свого часу і цим буду займатись. Так воно і сталося — в мені поєдналися медицина, генетика та рослинництво.

М. І. — Після закінчення училища Толя почав працювати фельдшером на МТС в Ушмирі, де я учителювала. Він дуже близько до серця брав людське горе, розумів, що не всім хворим може допомогти, вже тоді він задумувався над проблемою лікування онкології. Тому вирішив вступати на лікувальний факультет Івано-Франківського медичного інституту і присвятити себе медицині. Але для цього йому треба було отримати атестат про середню освіту. Найближча вечірня школа містилася в Коростені, за 25 км від Ушмири, і Толя часто пішки долав цю відстань.

«Вболіваю за кожну стеблинку, за кожну пташинку»

А. І. — Я завжди відчував зв'язок між матеріальним світом і світом духовним. А коли став медиком, то почав шукати докази цього зв'язку. Їх у мене тепер багато. Наука повинна вести і веде до Бога. Прийшло розуміння, що і лікуватися треба з великою вірою в Бога.

■ ДОПОМОГА

Уперше ми побували у дендропарку «Перемога» в селі Ходаки на Коростенщині навесні 2015 року: все квітнуло, пахло, співали пташки!.. Тоді відбулося наше знайомство з берегинею дендропарку — Марією Іванівною Потопальською.

А наприкінці літа минулого року прийшла страшна новина — під час довготривалої посухи у серпні значна частина дивовижного парку вигоріла. Вогнем було пошкоджено чимало рідкісних дерев, квітів, рослин. Стан людей, які протягом 35 років вкладали в зелене дітище свої сили і енергію, важко описати — сум і туга...

Ми кілька разів зустрічалися з Анатолієм Івановичем, аби обговорити можливу посильну допомогу з упорядкування території парку. Тоді і з'явилася ідея проведення «зеленого десанту» від жіночого клубу «Слово Жінки».

На початку квітня надійшла гарна новина від Віктора Васильчука — головного редактора тижневика «Вечірній Коростень»: пропозиція проведення весняної «Зеленої толоки» в дендропарку «Перемога». Жіночий клуб «Слово Жінки» радо підтримав ініціативу коростенців. А вже під час проведення весняної толоки вирішили, що готові приїздити до Ходаків раз на півроку. Тепер готуємося до осінньої «Зеленої толоки» у дендропарку «Перемога» у жовтні 2016 року.

Запрошуємо всіх небайдужих і охочих допомогти відродженню унікальної зеленої зони. Звертайтеся до жіночого клубу «Слово Жінки» — маємо сайт в інтернеті і сторінку на «Фейсбуці».

Для відновлення дендропарку потрібні значні кошти, яких зараз немає, а також допомога насінням, саджанцями, квітами, прохання надсилати їх на адресу: 11540 с. Ходаки Коростеньського р-ну, Житомирської обл., Потопальській Марії Іванівні.

ДІЙОВІ ОСОБИ

Сутність достойників

Михайло Двоєглазов малював портрети Петра Могили і славних нащадків діаспориан із передмістя Рівного

Олена ШАПІРО, мистецтвознавець

Творчість Михайла Двоєглазова є прикладом справжньої обдарованості: у портретах він має дар бачити сутність людини. Тому в масштабній серії «Українці в світі» талановито розкрив характери кращих особистостей: діячів мистецтва, вчених та лікарів. Частина портретів нині можна побачити в Українському домі у Києві. Михайло також є обдарованим фотографом та автором відеоарту. А якщо ви ще любляете джаз, авангард та риболовлю в затишному місці — спілкування з цим митцем дійсно стане справжнім подарунком.

Зустріч із красунею Оксаною

Михайлові Двоєглазову — 66. Народився він у Росії. У юнацькі роки із захопленням малював та вивчав творчість всевітніх відомих митців. Окрім мистецтва, захоплювався також і музикою — джазом. У 1970-х він став студентом Московського художнього інституту імені Сурикова. Брав активну участь у республіканських та міжнародних виставках. Визначною подією, яка вплинула на все подальше життя Михайла Двоєглазова, є його знайомство зі своєю майбутньою дружиною — київською красунею Оксаною. Позналилися у 1973-му на спільному літньому пленері в Каневі. Він навчався на третьому курсі МДХІ, а вона — на першому курсі Київського художнього інституту. У 1974 році одружилися. Після народження доньки молоді подружжя багато мандрувало, разом із Оксаною Михайло їздив на пленер до Седнівського та Чернігівського будинків творчості.

Серед природи він відпочивав, писав багато — легко і з задоволенням. Загалом, усі реалі-

стичні пейзажі Михайла Двоєглазова («На човновій станції», «На току», «Вечір», «Зима в Києві», «Журавель», «Седнівське веслування») вражають чистим і безпосереднім баченням природи, прозорістю повітря, гармонійною кольоровою гамою, легкою імпровізацією. Спостереження за природою дозволили художнику винайти свою власну філософію пейзажу як діалогу з глядачем.

У пошуках відповідей на одвічні запитання художник подолав той кордон, що відрізняє так зване «сліпе копіювання» від високої енергії творчості. Тендітний та чистий світ його пейзажного живопису захищає глядача від «гому», серед якого людина віддається від таємниці, прямує (за словом Мартина Гайдегера), від однієї звичайної буденної речі до іншої». Відображуючи життя природи у краєвидах, художник завжди пам'ятає, що йому достатньо відчувати лише імпульс справжнього життя — й одразу відбудуться чудові відкриття.

Віртуозні мазки, покладені точно, упевнено та швидко на

Михайло Двоєглазов.
Фото з особистого архіву.

«потрібне місце» — наприклад, на сніговій стежині, в деяких випадках акцентуються завдяки ефекту вібруючого фактурного мазка. Для того щоб написати пейзаж, художник повинен зуміти «прочитати» його. У Юрія Набокова в книзі «Справжнє життя Себастьяна Найта» дуже образно і точно проаналізовано цей процес: «Місцевість — це не випадкова зустріч природних феноменів, але сторінки книги, де гори, ліси, поля та річки утворюють зв'язну мову. «Голосні» озера зливаються з «шиплячими» водоспаду. Округлість дороги виразна, як батьківське послання. Німа сцена дерев зрозуміла лише тим, хто знає мову їхніх жестів. Так мандрівник читає ландшафт, відкриваючи його сенс».

Мотив «Ранок на річці» 1980 року вражає своїм розмахом. У цій картині Михайлу Двоєглазову вдалося передати монументальний річковий ландшафт, що відкривається перед глядачем. Це справжнє вікно у світ — ідея, яку Моне намагався втілити у своєму «Лататті», користуючись величезним розміром полотна. У Двоєглазова ефект масштабності досягнутий винятково худож-

німи засобами, цей твір гідний того, щоб експонуватися в Національному художньому музеї України як зразок школи сучасного пейзажного живопису. До слова, значна частина творів реалістичного періоду Михайла Двоєглазова експонувалася на виставках, вони опубліковані в каталогах НСХУ; про творчий доробок майстра знято документальний фільм.

Портретних справ майстер

У жанрі портрета художник розкрив інші грані свого таланту. Він прагне відчувати внутрішню суть людини, заглянувши глибоко в очі. Найсвітлішою картиною, справжньою перлиною можна вважати «Портрет Оксани», написаний у ренесансній манері. Оксана зображена строго в профіль, з високо підхопленим золотистим волоссям та білими сережками-вишнями, що вдало підкреслюють граціозну лебедину шию. Тихий пейзаж із повільною річкою на задньому плані картини сприймається як делікатна цитатність портретів Леонардо.

Портрет хірурга Олександра Пойди написано у 2002 році. Створений «ель прімо», він вирізняється приголомшливою внутрішньою силою і характерністю. Децю брутальне тло портрета Олександра Пойди, навмисно написане різко, за допомогою мастихіна або шпателя — для створення психологічної напруги, достовірності і, можна навіть сказати, — чесності.

У бароковому стилі зображує Михайло Двоєглазов народного артиста України, лауреата премії ім. Котляревського та ім. Балацького, художнього керівника театру «Сузір'я» Олексія Кужельного.

«Українці в світі» Михайла Двоєглазова, яких художник створював у 2008—2009 роках, — це образи митрополита київського та архімандрита Києво-Пе-

черської лаври Петра Могили, дворян Миколи Федоровича Лісовського та Семена Григоровича Краснокутського, які історично пов'язані з Україною, а також жіночий портрет княжни Марії Добронегі.

Портрет режисера Гектора Бабенка — його кінострічки «Поцілунок жінки-павука», «Пішот: закон найслабшого», «Нерозумне серце» — побудований на контрастах червоного і синього кольорів. Децю інший підхід до написання портрета Леонарда Бернштейна — американського диригента, композитора, піаніста та педагога. Він — син Самуеля та Дженні Бернштейнів, які емігрували з передмістя Рівного до США перед Першою світовою війною. Автора музики до «Вестсайдської історії» (1961 рік) — одного з найкращих американських кіномозиків, який свого часу зібрав 10 статуеток «Оскара», Михайло Двоєглазов зобразив на червоному тлі з диригентською паличкою в руці. Цікавим є і портрет однофамільця Леонарда — Елмора Бернштейна, який створив музику до майже 200 кінострічок і 14 разів номінувався на «Оскара».

Михайло Двоєглазов багато і натхненно працює. Створює великоформатні картини зі знаками-символами і насиченими, чистими кольорами: «Метелик вранці» і «Метелик увечері», «Передзвін», «Арлекін», «Фієста» та «Театр», «Настрій кольору індиго». Сміливість художнього рішення, прагнення художника зруйнувати всі стереотипи старого тлумачення образу та композиції, щире бажання створити певний настрій у глядача допомагають народитися новому Художнику — імпровізатору з вільним гостро-креативним баченням.

Багато полотно Михайла Двоєглазова перебувають у музеях та приватних колекціях України, Росії, Грузії, США, Італії, Франції та Японії. ■

ПРОКАТНИЙ СТАН

Паранормальні в квадраті

Мисливці на привидів знову на екранах

Валентина ГРИГОРЕНКО

Привиди завжди цікавили публіку. Щоб не заглядати у страшні підвали і закинуті будівлі, згадаємо лише Карлсона, який надягав на себе біле простирадло, і нещодавній фільм «Страшилки». У нових «Мисливцях на привидів», які уже цього тижня можна дивитися у вітчизняних кінотеатрах, потойбічних істот зібрані різних мастей: і давно знайомі «простирадлові» з'являються у кадрі, і суперсучасні велетні, що виникають ні з чого і світяться, ніби надувні гіганти. Але всі вони мало лякають. Бо режисер Пол Фіг (його попередні фільми «Дівичвечір у Вегасі», «Озброєні та небезпечні» та «Шпигунка») пропонує глядачам фантастичну комедію.

«Я був чи не найзатятішим фанатом оригінальних «Мисливців на привидів» (стрічка 1984 року режисера Айвана Райтмана. — Авт.), коли ті тільки вийшли на великі екрани, — згадує Пол Фіг. — Я був на прем'єрному показі в кінотеатрі і мушу зізнатися, що ніколи не бачив такого впливу комедії на аудиторію. Люди, та я зокрема, просто шаленіли, і не тільки тому, що то було неймовірно смішно. Перед нами постали найкращі та улюблені всіма коміки — Білл Мюррей, Ден Ейкройд, Харольд Реміс та Ерні Хадсон. Разом вони були справжньою суперкомандою, яка будь-яку комедію вивела б на новий якісний рівень. Але воістину неймовірним фільм зробила навала злісних привидів, зня-

тих із використанням найсучасніших на той час технологій».

Пол Фіг був не першим, хто виношував задум про зйомки сіквела популярного фільму. Завжди хотілося продовжити успішну франшизу й Айвану Райтману — режисеру і продюсеру оригінального фільму, який цього разу продюсував стрічку разом з Емі Паскалем.

У нових «Мисливцях на привидів» — знову суперкоманда акторів. Це у першу чергу виконавиці ролей дослідників паранормальних істот — неперевершені, які органічно доповнюють одна одну, Мелісса МакКарті, Крістен Уїг та Кейт МакКіннон. На певному етапі приєднується до них раніше працівниця метро у виконанні Леслі Джонс. І розбавляє цю жіночу компанію красунчик-секретар, якого грає Кріс Хемсворт.

У фільмі дотепно й іронічно показують сучасний світ, у якому ні в кого немає вичерпних, беззаперечних доказів існування привидів. А жінки-мисливці присвятили себе вивченню паранормальних явищ (хто — без перерви, хто — намагаючись стати серйозним науковцем) і прагнули зловити привидів. Усі, зрозуміло, вважали їх божевільними. Але вони натрапили на примар. І змогли запобігти пануванню примар. Злагоджена команда: Еббі — справжній експерт із паранормальних явищ; Ерін — фізик, яка намагається науково довести існування привидів; Джилліан Хольдманн — інженер, що створює спеціальне обладнання, за допомогою яко-

«Мисливці на привидів». 2016 рік.
Фото з сайту st.kp.yandex.net.

го можна навіть запакувати примару в невеликий циліндр. Петті — темношкіра працівниця метро, яка приєднується до мисливців, цінна тим, що знає всі закутки Нью-Йорка. Саме вона допомагає команді зрозуміти, що ж насправді відбувається на Манхеттені.

«Мені було дуже важливо знайти актрис, які б дружили в реальному житті, — каже Пол Фіг. — У цьому випадку, як правило, на знімальному майданчику вони розуміють одна одну практично без слів. Цього, на диво, складно домогтися, якщо актори не знайомі одне з одним. Для мене закадрове знайомство завжди було важливим, якщо не визначальним фактором. Усі четверо раніше працювали одна з одною на тих чи інших проектах, і у кожній з них своє особливе, але вражає почуття гумору».

«Мисливці на привидів» — 2016 — це неймовірне поєднання надзвичайних деталей. В оригінальному фільмі 1984 року мисливці на привидів роз'їжджали в модифікованій версії «швидкої допомоги» «Кадиллак» 1959 року випуску. Для сучасного фільму знайшли катафалк випуску 1981-83 років. Але переробили інтер'єр «ЕКТО»: зокрема, продумали вішаки для зброї і мобільну панель для протонних ранців; машину облаштували численними механічними девайсами, додатковими ременями безпеки, трубами, резервуарами, потужним клаксоном, мегафоном, антеною і запасними батареями.

А ще фільм виходить у прокат в Україні з прекрасним дубляжем. Глядач в історії про американських привидів почує до смішного знайомі: «наш мер — Кличко» і «скотиняка». ■

ПРЯМА МОВА

«Якби Донбас виріс на українських книжках, він ніколи б не пустив «русскій мір»

Дитячий письменник та видавець Іван Андрусак — про Донбас, ментальну окупацію Росією та дитячі книжки

Дар'я ТАРАСОВА

Сучасний український письменник та головний редактор видавництва «Фонтан казок» Іван Андрусак — один із найбажаніших гостей на літературних зустрічах із малечю. Річ у тім, що дитячий письменник не повчає. Щоб бути їм цікавим, Андрусак спілкується з дітьми на рівних та просто балується.

На літературні зустрічі дитячий письменник їздив і на Донбас, де його дуже чекали та тепло зустрічали. Проте, що пов'язує його із Донбасом та як запобігти повторенню сценарію Донбасу в інших регіонах, Іван Андрусак розповів в інтерв'ю Еспресо.TV.

Іван Андрусак.
Фото з сайту espreso.tv.

«Не конче згадувати слово «Україна» — вона в повітрі»

■ Ви їздили на Донбас, презентували українські книжки. Як люди на сході сприймають такі акції?

— У мене свої давні, особливі стосунки з Донбасом. Я кажу про території, які зараз є Донецькою і Луганською областями. Це Південна Слобожанщина. Тобто історично, ментально вони завжди були Україною. Це питома українські землі і щодо них питань нема. Ясна річ, що люди там живуть різні і, очевидно, є такі, які навряд чи прийшли б на літературні читання мої чи моїх колег. Або прийшли з іншої мети.

Я їжджу до дітей. А взаємини з дітками у мене склалися давно дуже теплі — ще ніхто не міг собі уявити того, що станеться. Це був 2006 рік, вийшла моя повість «Стефа і Чакалка». Це була моя перша видана книжка для дітей. Перед тим я був дуже серйозним дорослим поетом. Не було соцмереж, і, як дорослий поет, листи я отримував від читачів раз на рік.

А коли вийшла книжка для дітей, я був заскочений тим, що почав отримувати дуже багато класних листів від дітей з усієї України. Але один лист був дуже особливий. Він прийшов із міста зі страшною назвою Дзержинськ (уже Торецьк), із вулиці зі страшною назвою Карла Лібкнехта від дівчинки, яка прочитала книжку.

Пише, що прочитала книжку, яка їй дуже сподобалася: «Але що ви написали? Ваша Чакалка (страховисько, яке викрадає неслухняних дітей до лісу, і там починаються всякі капості), як ви пишете, страшна, моторошна. Але ж це неправда! Чакалка добра. І ви мусите написати ще одну книжку, в якій Чакалка буде добра».

І я подумав, що ця дівчинка вловила суть літератури як такої. Тому що якщо герой не змінюється протягом усієї книжки ні в який спосіб, якщо все відшуміло і все, то, питається, навіщо я цю книжку читаю? Вона порожня. А якщо змінився герой, то змінився і читач. Відповідно, моя Чакалка змінилася, і дівчинка ця дуже виразно це вловила.

Ясна річ, я не міг її не послухати, це мене надихнуло написати другу історію — «Кабан дикий — хвіст великий». Там урешті Чакалка не просто Чакалка, а Марія Іванівна Чакалка — вчителька природознавства. Книжку теж гарно сприйняли. А потім, їздючи по Україні і спілкуючись із дітьми, я запитав, що ви хочете, щоб сталося далі. Вони зізналися: щоб Чакалка зустрілася з Чупакаброю. Третя частина «Чакалка і Чупакабра» вийшла вже цього року.

Коли прийшов той лист, я послав другу книжку «Кабан дикий — хвіст великий» цій дівчинці. Мене запрошували до Дзержинська (Торецьк) на зустрічі, але я не зміг туди поїхати. Вийшло приїхати тільки вже у звільнені міста — в Краматорськ, Дружківку, Костянтинівку.

У Торецьк мене спершу навіть не пустили, побував там із другої спроби. Я навіть намагався знайти ту дівчинку, вона вже виросла за той час, але ще не знайшов.

Була й інша історія, яка мене прив'язала до цього регіону.

Окупована Костянтинівка, травень, наближається випускний, по школах ходять бабаї з автоматами і стежать, якщо десь почують гімн чи побачать герб,

підірвуть школу. Це був той прекрасний час, коли шкільна програма вже відчитана і є кілька уроків, коли можна почитати щось із кайфом.

Одна вчителька Лариса Шістко знаходить на літературному порталі «Буквоїд» добірку моїх віршів «Усе солодший сад». Вони такі шмакодявські-шмакодявські, там нічого політичного немає. Це така собі прогулянка тата з донею по саду, по городу.

Тоді ці віршики ще не виходили, а на «Буквоїді» вони були опубліковані. Вчителька їх знайшла і з дітками читала на уроках. Через «Фейсбук» ця історія дійшла до мене. Зрозуміло, що вона мене неймовірно розчулила.

Я зібрав книжки, які в мене були, і відправив у тоді ще окуповану Костянтинівку. Вони навіть дійшли, як це не парадоксально. Пізніше, коли вже вийшла ця книжка, я приїхав туди в бібліотеку, поспілкувався з дітками, а моя Стефка (донька. — Ред.) наплела браслетиків синьо-жовтих.

Усі ці історії зрідні. У Краматорську є людина — великий популяризатор української книжки на Донбасі, вчителька української мови і літератури Оксана Проселкова. Саме завдяки їй у цих містах — Краматорськ, Слов'янськ, Дружківка, Костянтинівка — побували чи не всі притомні сучасні українські дитячі письменники.

■ А як ви думаєте, такі зустрічі дають результат?

— Ці зустрічі з дітками, насправді, дають дуже багато. Я з малюнками балуюся, хоч і на межі політичного фолу. Наприклад, розказуючи про бабая, якого діти не впізнають, а дорослі впізнають.

Дуже важливо — очі дітей. Якщо в очах дорослих я інколи бачу щось химерне, коли приїжджаю у звільнені міста, то дітки дуже відкриті. Звичайно, якщо з ними розмовляти цікаво для них.

А коли збираються поважні дітячі й розказують, як треба любити Україну, то це тільки відштовхує не лише там, а й скрізь. А коли ти приїжджаєш і просто балуєшся з ними, не конче навіть згадувати слово «Україна». Бо вона в повітрі.

Українство — воно не в параді, навіть не у вишиванці, не в гербі і не в гімні. Це лише символи. Українство — в самому повітрі, в самій мові, усмішці. Для цього не треба гнути бандигу. А треба просто балуватися із дітьми. І ця відкритість неймовірно класна.

«Дитину повчати не треба»

■ А хто займається ілюструванням книжок?

— Я головний редактор дитячого видавництва. І дуже добре знаю, що немає жодної доброї дитячої книжки, у якій був би один автор. Якщо з дорослими книжками буває всяке, то в кожній доброї дитячої книжки є як мінімум три автори: письменник, художник, видавництво. Тут немає дрібниць. Кожна деталь, починаючи від паперу, від кеглю, від шрифту, — все мусить бути продумане. Інакше книжка не вдасться.

Видавництво «Фонтан казок» — це видавництво відкриттів. Ми працюємо тільки з українськими письменниками і художниками. Ми хочемо відкривати нові смисли і сучасне бачення. Тому в нас дуже багато художників зовсім юних і молодих.

Наприклад, книжку «Мік-робот» намалювала художниця Яна Любарська. Ми хотіли, щоб це була книжка-мультик. Для Яни Любарської це дебют. Книжка малювалася півроку. Кожна з цих робіт перемальовувалася двічі чи тричі. Це доволі кропітка робота. Але коли потім на «Книжковому арсеналі» дитина бере книжку до рук і більше її не випускає, це того варте.

Ще ми почали робити книжки кількома мовами. Це такий європейський формат. Ми одні з перших, хто цей формат в Україну приніс. Ще, до речі, що ми почали робити одними з перших — це вказувати на обкладинці двох авторів: письменника і художника.

Це коротенька історія, але дуже детально промальована. Ми її робимо одразу кількома мовами: українською та англійською або українською, англійською, польською.

■ Чи є різниця: писати і видавати книжки для дітей чи для дорослих?

— Щоб писати для дітей, треба бути самому трохи дитиною. Треба бачити, як дитина сприйме цю книжку, для якої дитини ти цю книжку робиш. Одна справа — дошкільнятка, інша — розбишака-шестикласник, ще інша — 9 клас, коли воно серйозне і каже, що доросле.

Насправді дуже серйозна проблема, що дитина в середній школі перестає читати. В молодшій школі багато читачів, а коли діти йдуть у дорослу школу, читають усе менше й менше. І ми поставили запитання, чому так відбувається, що треба робити, щоб діти 5-го, 6-го, 7 класів читали.

І дійшли висновку — це не догма, але одна з причин — дуже мало книжок, у героях яких діти могли б упізнати себе. І придумали конкурс «Напишіть про мене книжку», який стартував 1 червня минулого року. Ми провели його у «Фейсбукі» із залученням експертного журі.

Перший рукопис переміг уже в червні. А у вересні на «Форумі видавців» ця книга була представлена. До кінця року перший наклад був повністю проданий. Автор книги — Олександра Дорожовець. Вона ніколи в житті не писала нічого художнього, працювала юристом, а тут раптом написала класну книжку. Цього року 1 червня вдруге стартував цей конкурс.

■ Чи потрібно писати для дитини як для малечі?

— Автор має розмовляти з дитиною на рівних, розмовляти так, як розмовляє дитина. Якщо ти підходиш із дорослим дискурсом, дитині це нецікаво. Важливо, щоб найсерйозніші теми обговорювалися з посмішкою, із розбишацтвом. Тоді воно по-дитячому.

Ненавиджу таку штуку, як повчальні казки. Кого ви хочете повчати? Себе і повчайте. Дитину повчати не треба. З дитиною треба гратися.

«Творення культурного простору важливіше, аніж творення сильної армії»

■ Ваші експедиції на схід — це тільки ваша ініціатива. Як ви вважаєте, якою має бути державна гуманітарна політика України?

— У нас гуманітарної політики як комплексу, як продуманої цілісності немає. Є якісь хапання, але якби у нас була гуманітарна політика, то того, що сталося на Донбасі, не було б.

Це ж виросло ціле покоління з 1991 року. Якби це покоління виростало на українських книжках, на українській музиці, на речах, світоглядно українських, воно ніколи би не пустило до себе «русскій мір».

Але насправді хто з цим поколінням працював, той і отримав результат. У Луганській і Донецькій областях дуже багато робилося для того, щоб це був ментально і психологічно «русскій мір». Робилося не лише якимись агентствами впливу з Росії, а й багато в чому українськими чиновниками, представниками української нібито влади. Такими як Єфремов, який українського слова на дух не переносив.

Творення культурного простору набагато важливіше, аніж творення сильної армії. Так, при таких сусідах дуже потрібна сильна армія, але нам ще більше потрібний культурний простір.

■ А зараз що ми маємо робити, щоб ситуація на Донбасі не повторилася в інших регіонах?

— Ми маємо не просто їхати туди. Там завжди були і є українські осередки. Інколи вони дуже різні, деякі шароварні, але там багато талановитих цікавих молодих людей, які творять все самі. Коли ми їдемо з Києва, Харкова, Івано-Франківська чи зі Львова, наше завдання підтримати. Але основна робота лягає на них.

Головне завдання державної культурної політики в прифронтових районах — максимально підтримувати ці осередки. Підтримувати вливання в них живого духу і підтримувати саме молоді творчі сили: діток, які малюють, співають, танцюють, пишуть комп'ютерні програми.

Їх багато, вони класні, вони не заціклені на якихось ідеологічних дурощах, вони не шароварні і не «русскомірні». Вони, як губка, всотують усе те класне, що ти йому принесеш. Якщо ти йому принесеш класну російську культуру, привабливу, але отруєну «русскомірною» гідотою, то й отримаєш відповідний результат. Тому ми маємо максимально розвивати ці осередки, як, наприклад, простір «Вільна хата» у Краматорську. Це найважливіше, що ми можемо робити і що держава мусить робити.

Саме за такими осередками майбутнє. Я свого часу на початку 2000-х добре знав Луганськ. Там, у маленькому місті, зібралися дуже цікаві молоді люди. Задовго до всіх цих подій практично всі вони опинилися в Києві. Тетяна Стус, Антон Шульга, Любов Якимчук, Олександр Бондаренко тощо.

Це такий кістячок, що дай йому там змогу розкритися і творити, він би створив там прекрасне культурне поле. Але там не було змоги. Квіти вони переїхали в Київ, шукаючи можливостей розкритися, і розкрилися.

Дати молодим, цікавим, креативним людям змогу відкриватися у себе (незалежно, чи це Краматорськ, чи це Кіровоград (Кропивницький. — Ред.), чи це Чернігів) — це найважливіше, найголовніша мета державної культурної політики. А для цього люди мусять мати місце роботи, змогу заробити, мусять мати за що жити і розкривати себе в творчому плані. ■

МАЙТЕ НА УВАЗІ

Підозрілий трепет у грудях

Призвідниками аритмії можуть стати інфекційні захворювання, гормональний дисбаланс, стреси і хронічна втома

Юлія КОСИНЬСКА

Чому збивається серцевий ритм?

Рік тому 38-річна киянка Вікторія несподівано відчувала якісь дивні поштовхи у грудях. «Таке враження, що серце спершу завмирало, а потім починало «тріпотіти», як пташка. Тепер пригадую, що такі перебої у серцебитті траплялися зі мною після тривалої фізичної праці, швидкої ходи чи хвилювання. Але, відпочивши або вгамувавши стрес, знову почувалася як зазвичай». Однак за якийсь час, каже жінка, збої у серцевому ритмі почастішали і вже виникали незалежно від настрою чи фізичної втоми. Візит до лікаря жінка відкладала, покладаючись на знайому багатьом відмовку: «а раптом саме мине?» На жаль, не минуло...

Після ретельного обстеження лікарі виявили у Вікторії миготливу аритмію. Кардіолог пояснив пацієнтці, що її серце скорочується хаотично, кров нерівномірно рухається судинами, звідси — втома і задихка, яка так докучала жінці. Ультразвукове дослідження показало: ліва камера серця розширена, і вже помітна серцева недостатність. Усе це — наслідок тривалої аритмії, яку вчасно не почали лікувати.

Отож, застерігають фахівці, нехтувати таким діагнозом украй небезпечно: аритмія зрештою може спровокувати інсульт і призвести до інфаркту. Тому, запідозривши у себе будь-які перебої серцевого ритму, не кажіть собі, що проблеми немає.

«Зазвичай у спокійному стані людина відчуває роботу свого серця, але не помічає ритму, — пояснює київський лікар-кардіолог Володимир Остапчук. — При аритмії перебої у роботі головного «двигуна» організму важко не завважити. Це може бути прискорене серцебиття, раптові завмирання ритму, хаотичні скорочення. Якщо ви відчуваєте надмірну слабкість, швидко втомлюєтесь, задихаєтесь, раптово бліднете, а в грудях час від часу з'являється гострий біль — так, ніби серце стискають лещата, — миттю в лікарню. Імовірно, до вас підкрадається ця недуга».

Як правило, аритмія «приходить» не сама, а у супроводі інших неприємних діагнозів. Артеріальна гіпертензія, ішемічна хвороба серця, атеросклероз часто стають призвідниками небезпечного «тріпотіння» у грудях. Трапляється, аритмія минає сама — так само швидко, як і з'явилася. Але якщо тривожні симптоми не відступають упродовж кількох годин, або виникають ускладнення — запаморочення чи й втрата свідомості — це вже серйозний дзвіночок. У такому разі негайно телефонуйте у «швидку».

«На жаль, від цієї недуги не застрахована навіть здорова людина, — зауважує пан Остапчук. — Іноді аритмія виникає після інфекційного захворювання, унаслідок гормональних порушень, коли щитоподібна залоза дає збої. Бувають і вроджені, так звані функціональні аритмії. Часто раптове порушення ритму серця стається внаслідок різкого або й хронічного стресу, трапляється така прикریсть і з тими людьми, що потерпають від захворювань центральної нервової системи».

Кофеїн, нікотин, невротизм...

Миготлива аритмія, яку виявили у Вікторії, — лише один із різновидів цієї недуги. Кардіологи визначають кілька типів порушень серцевого ритму — тахікардію, брадикардію, пароксизмальну тахікардію та екстрасистолію.

«Якщо кількість серцевих скорочень сягає понад 90 за хвилину, фіксуємо тахікардію, — пояснює Володимир Ос-

Фахівець допоможе з'ясувати причини аритмії і призначить лікування.
Фото з сайта silazdorovya.ru.

тапчук. — Спринити її може і стрес, і надмірне фізичне навантаження, а також — недокрів'я, запалення серцевого м'яза — міокардит. Якщо за хвилину ви нарахували менш як 60 ударів — імовірно, йдеться про брадикардію, синдром уповільненого пульсу. Брадикардія виникає через невротизм, ендокринні порушення, коли у крові надмір калію, а в організмі — негаразди з органами травлення. Уповільнений ритм небезпечний насамперед тим, що слабкий кровообіг негативно позначається на роботі всіх внутрішніх органів. Брадикардія робить людину кволою, хронічно втомленою, часто призводить до раптової втрати свідомості».

Найпоширеніший вид аритмії — екстрасистолія, зазначає Володимир Остапчук. Її симптоми — раптові «завмирання» серця, нерівномірний пульс, слабкість, відчуття, що бракує повітря. Часто екстрасистолія стається унаслідок якихось внутрішніх порушень в організмі — збоїв у шлунково-кишковому тракті чи сечостатевої системі. Тютюн, кофеїн, спиртні напої, стреси — прямі призвідники цього лиха, зауважує фахівець.

Зарядка для «двигуна»

Оскільки аритмія приходить «за компанію» з іншими хворобами, іноді для одужання вистачає підрихтувати (під наглядом лікаря, звісно) слабкі органи і системи організму. Протиаритмічні засоби, які зарадять при брадикардії чи тахікардії, підбере кардіолог під час особистого огляду. Однак децю ми можемо зробити і самі. Насамперед, за порадою лікарів, уважніше компонувати щоденний раціон. Їсти продукти, збагачені калієм та кальцієм. Обмежувати вживання гострого і смаженого, натомість поповнивши раціон тушкованими овочами і білим м'ясом. Для раціонального підживлення нашого «двигуна» годиться риба, приготовлена на пару. Серце «любить» вітаміни групи В, які покращують жировий обмін. Зернові, м'ясо, субпродукти — ось що нам потрібно. А також вітамін С, якого достатньо у цитрусових, ягодах, квашеній капусті. Кардіологи радять пам'ятати і про вітамін Р, що зміцнює судини. Його багато у помідорах, гречці, капусті. Крім того, серцю просто необхідний йод, незамінне джерело якого — у морепродуктах. У раціоні хворих на аритмію, наголошує Володимир Остапчук, постійно мають бути овочі і фрукти, особливо пегрушка, лимони, груші, яблука, огірки, кабачки, гарбузи, які знижують прояви атеросклерозу.

ДОВІДКА «УМ»

Невідкладна допомога при аритмії

1. Насамперед слід покласти людину на рівну поверхню і забезпечити притік свіжого повітря.

2. Якщо людина в свідомості, попросити її зробити глибокий вдих і сильно натужитися. Іноді це перериває напад аритмії.

3. Якщо людина без свідомості — зробити масаж в області так званого синуса сонної артерії. Для цього треба натискати (на 1-2 секунди, не більше!) на шию — за 5 см від правого кута нижньої щелепи. Однак цей спосіб не можна застосовувати літнім людям, коли вірогідний атеросклероз сонних артерій. Можна порушити цілісність судини.

4. Якщо згадані заходи не допомогли, а людина без свідомості і є ознаки порушення кровообігу (синіють губи, виражена блідість), можна спробувати перервати аритмію прямим сильним ударом у середину грудної клітки. Але цей спосіб виправданий лише, якщо є небезпека для життя людини.

ДО РЕЧІ

Іноді хворий навіть не підозрює, що має аритмію. Водночас виявити її може звичайна електрокардіограма. Це нескладне дослідження, яке можна пройти в будь-якій поліклініці, фіксує біоелектричні потенціали серця і дозволяє простежити збій у його роботі. У разі необхідності лікар призначає ультразвукове обстеження серця, яке допомагає зважити рівень органічних ушкоджень. Тож, насамперед, — не ігноруйте профілактичних оглядів у фахівців. До речі, після 30 років, навіть якщо серце не турбує, слід хоча б раз на місяць вимірювати тиск і раз на рік робити ЕКГ. Ці нескладні заходи допоможуть розпізнати захворювання серцево-судинної системи на ранніх стадіях і вчасно зайнятися лікуванням.

ВАЖЛИВО!

Серце треба шанувати, кажуть лікарі. Насамперед, спати не менше восьми годин на добу, дотримуватися режиму харчування (не пропускати обід на користь роботи), а після трудового дня, перш ніж братися за домашні справи, обов'язково перепочити як мінімум півтори години. Ще важливо навчитись урівноважувати власні емоції, не засмучуватися через дрібниці і, за порадою психотерапевтів, у сутічках із проблемами навчитись робити з «лимонів лимонад». Важливо стежити за рівнем холестерину. На думку дієтологів, добре починати ранок з грейпфрута, який допомагає знизити «поганий» холестерин у крові, запобігаючи утворенню жирових бляшок на стінках судин. З-поміж злісних ворогів нашого серця — зайва вага, нікотин і алкоголь. Інфаркти у повних людей — незалежно від віку — стаються у чотири рази частіше, аніж у тих, хто має нормальну вагу. Куріння, яке спалює корисний для серця вітамін С, звукує артерії і сприяє утворенню тромбів. Спиртні ж напої, як ми знаємо, спершу розширюють судини, а потім різко їх звужують. Звісно, це перешкоджає нормальному кровоплину і боляче б'є по серцю.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Цілющі «стріли Амура»

Стан закоханості позитивно впливає на процес мислення, позбавляє стресу і підвищує імунітет

Мирослава КРУК

Закохана людина значно краще адаптується до нових умов життя і знаходить вихід із «глухих кутів», аніж та, яка ухилиється від стріл Амура. Такого висновку, аналізуючи численні дослідження, дійшли психологи. За словами столичного лікаря-психотерапевта Валентини Кравецької, під час закоханості в організмі людини виникає сприятливий гормональний фон, що оптимізує процес мислення, стабілізує психологічний стан, позбавляє стресів і фобій, підвищує захисні сили організму. Все це підтверджено науковими дослідженнями. Науковці навіть проводили спеціальні тести діяльності головного мозку — серед людей у період закоханості та тих, хто вживав наркотичні речовини сильної дії. Результати досліджень виявилися ідентичними.

Багато хто каже: для того, аби мати снагу до життя і здатність втілювати нові плани і наміри, варто закохатися. Для людей творчих стан закоханості є

найкращим стимулом до створення нових творів.

Але стан сильної закоханості, як стверджують психологи, може пережити далеко не кожен. У чому причина — лікарі та дослідники однозначно пояснити не можуть. Однак факт залишається фактом: чимало людей наприкінці життєвого шляху з сумом визнають, що так і не пізнали щастя кохати. Можливо, допускають фахівці, причина тут психологічна. Якщо дитину з ранніх літ батьки не навчили кохати, якщо між самими батьками не було теплих зворушливих стосунків, якщо самому малюку мало перепадало любові від найрідніших людей, — такий людині в дорослому віці важко самотужки навчитися кохати. Крім того, треба зважати на темперамент і характер людини. Якщо людина — егоїст, то прийняти іншу людину в серце їй часом просто не під силу. Адже любов — це і здатність до самопожертви заради іншого. А той, хто зосереджений лише на собі, чекає уваги суто до себе. І «любить себе» з допомогою інших. ■

Тарас Степаненко
півзахисник ФК «Шахтар» (Донецьк)

«Перші 10-15 хвилин узагалі ніхто не знав, куди бігти. Ніби й відпрацьовуємо все тактично, але все одно потрібно ще тиждень-два, щоб повністю зігратися».

ЛІГА ЧЕМПІОНІВ

«Бджоли» літатимуть на синтетиці

Із легкої та невимушеної перемоги розпочалася нова кампанія «Шахтаря» в Європі

Олексій ПАВЛИШ

Удуже поспіль програвши «Динамо» боротьбу за національне «золото», донеччани знову змушені розпочинати лігочемпіонівський шлях із кваліфікації. Перший крок «гірників» до раунду «плей-оф» вийшов доволі успішним — у стартовому матчі відбору підопічні Паулу Фонсеки переграли «Янг Бойз». Утім свою домашню перевагу «помаранчево-чорні» ще мають підтвердити у виїзному матчі.

Ажіотаж — лише на полі

Маючи статус «сіяної» команди, «Шахтар» отримав у суперники віце-чемпіона Швейцарії. Проте ні перший єврокубковий матч Фонсеки як тренера «гірників», ні приїзд до Львова хоч і не «топової», але далеко не найслабшої за європейськими мірками, команди особливого інтересу у вболівальників не викликали. Так, на стадіон, котрий вміщує 30 тисяч фанатів, прийшло лише 7500 шанувальників футболу.

У відповідності до антуражу були й очікування від матчу — «гірникам» прогнозували легку розправу над опонентом. Щоправда, експертів хвилювало те, як оновлений «Шахтар» проведе стартовий поєдинок. Слід визнати, що поєдинок виявився марними — Паулу Фонсека свій перший єврокубковий іспит склав на «відмінно».

Як і в матчі за Суперкубок проти «Динамо», знову поза заявкою опинився досвідчений захисник Ярослав Ракицький, але й без нього донеччани доволі впевнено декласували суперника, відзначившись по разі в кожному з таймів. Початок же матчу виявився не надто оптимістичним для українських фанатів — м'ячем більше володіли гості, навіть створили кілька небезпечних моментів після стандартів. Невдалий старт уже після матчу визнав і Фонсека, а Тарас Степаненко заявив,

Вдала гра Бернарда допомогла «Шахтарю» здолати «Янг Бойз». Фото УНІАН.

що гравцям іще потрібен час, аби звикнути до стилю нового наставника: «Перші 10-15 хвилин узагалі ніхто не знав, куди бігти. Ніби й відпрацьовуємо все тактично, але все одно потрібно ще тиждень-два, щоб повністю зігратися».

Однак поступово «Шахтар» вирівняв гру, а потім і взагалі перехопив ініціативу — завдяки активності Фреда, Бернарда та Марлоса. Саме ця трійця й організувала перше взяття воріт: після швидкої контратаки забив Бернард. Мав шанс подвоїти перевагу і тим самим відзначитися 10-м м'ячем за «гірників» у єврокубках Даріо Срна, проте схибив зі штрафного.

Швейцарці спробували відігратися — дальнім ударом запам'ятався Оаро, проте після вилучення Вілотича атакуювальний запал «бджіл» зійшов нанівець. Гос-

подарі ж продовжували створювати небезпечні нагоди, проте використати чисельну більшість вдалося лише раз — Селезньов ударом у порожні ворота завершив стрімку контратаку донеччан.

Після матчу наставник «Шахтаря» Паулу Фонсека похвалив свою команду за красиву гру: «Наші футболісти сьогодні добре себе проявили, особливо Бернард, який відмінно працював і в атаці, і на оборону. У цілому грою я задоволений. Зараз наша мета — матч-відповідь, не потрібно втрачати концентрацію, адже у нашому протистоянні ще не все вирішено». Водночас головний тренер «Янг Бойз» Адольф Гюттер визнав силу «гірників» та наголосив, що його команда боротиметься до кінця: «Загалом, «Шахтар» переміг заслужено, показавши свій клас. Але у Швейцарії

ТАБЛО

Ліга чемпіонів. 3-й кваліфікаційний раунд. Перші матчі. «Шахтар» — «Янг Бойз» — 2:0 (Бернард, 27; Селезньов, 75). Інші найцікавіші результати. «Аякс» — ПАОК — 1:1 (Кампуш, 27 — Дольберг, 57); «Спарта» — «Стяуа» — 1:1 (Шураль, 35 — Станчу, 75); «Лудогорець» — «Црвена Звезда» — 2:2 (Кафу, 43; Кешерю, 76 — Катай, 47; Каку, 66); «Ростов» — «Андерлехт» — 2:2 (Еззатоллахі, 16; Полоз, 60 (пен.) — Ханні, 3; Тілеманс, 52).

надія вмирає останньою: ми гратимемо вдома і зробимо все, щоб показати ідеальну гру. Шансів мало, але вони все ще є».

Небезпечна «синтетика»

Забивши два м'ячі, «гірники» створили собі комфортну перевагу перед виїзним матчем. Однак донеччанам варто серйозно готуватися і до другого поєдинку, адже «Янг Бойз» славиться у Швейцарії саме як домашня команда, здатна дати бій будь-якому супернику. Чи не головна перевага «бджіл» удома — штучний газон. Про це, зокрема, говорить і форвард «Шахтаря» Євген Селезньов: «Ми всі розуміємо, що на виїзді буде дуже важко. Знаю, що покриття на їхньому стадіоні доволі незвичне: на «синтетиці» бігати складніше, а ризик отримати травму зростає в рази. Тому необхідно якісно підготуватися, аби все працювало, як-то кажуть, на «автоматі». Сподіваюсь на успішний результат».

Поле із синтетичним покриттям справді є проблемою для «гірників». Пригадується, кілька років тому «помаранчево-чорні» на зборах програли на «штучній траві» «Нордшелланду». Останні єврокубкові матчі «Шахтаря» за таких умов теж склалися не надто вдало. Приміром, у 2007-му донеччани поступились у кваліфікації ЛЧ австрійському «Зальцбургу». Нагадаємо, що матч-відповідь між «Янг Бойзом» та «Шахтарем» відбудеться 3 серпня у Берні. ■

КАДРИ

У пошуках кращого життя

Завдяки пом'якшенню своєї дискваліфікації Зозуля та Ротань зможуть працювати за кордоном

Григорій ХАТА

Реалії українського футболу такі, що майстровиті футболісти сьогодні в ньому не затримуються. Знайти собі місце під вітчизняним футбольним сонцем пристойним виконавцям із кожним роком стає все важче. Останнім часом площа футбольної оазису в нашій країні зменшується неймовірно швидко, й похвалитися хорошим фінансовим «самопочуттям» нині можуть хіба що «Динамо» та «Шахтар». При цьому виконувати роль «ковчега» й брати на борт усіх хороших хлопців вони вочевидь не планують.

Коли розпродавали «Металіст» Олександра Ярославського, «гірники» пригріли ледь не всіх харківських південно-американців. Водночас особливого бажання поповнювати свій табір колишніми лідерами «Дніпра», гравцями національної збірної, вітчизняні флагмани не продемонструва-

ли. Щоправда, зовсім без уваги «безробітних дніпрян» вони також не залишили.

Певно, по старій дружбі повернувся в «Шахтар» экс-форвард «біло-синьо-блакитних» Євген Селезньов, котрий, залишивши взимку «Дніпро» не зміг прижитися в російській «Кубані». Водночас динамівці повторно приймати на «баланс» старих знайомих — Руслана Ротаня та Романа Зозулю — не заважали, обмежившись підписанням угоди з Валерієм Федорчуком. Нікого не зацікавила на Батьківщині й Артем Федецький, який активно намагається працювати в Німеччині.

Одним із перших экс-«дніпрян», хто в літнє міжсезоння підписав контракт із закордонним клубом, став Євген Шахов. Не зумівши вибороти собі місце в заявці збірної України на Євро-2016, після повернення з розташування «синьо-жовтих» талановитий форвард до-

волі швидко узгодив деталі свого контракту з грецьким ПАОКом, за який, до слова, позавчора провів свій дебютний матч.

Так само, поза межами України, почали шукати собі місце нової роботи Ротань та Зозуля. От тільки контрактні конкретиці в їхніх перемовинах із можливим працедавцем неабияк заважала шестимісячна дискваліфікація, накладена на футболістів у травні КДК ФФУ за застосування сили до арбітра під час кубкового матчу проти «Зорі».

Утім у вівторок хлопцям неабияк посміхнулася вдача. Апеляційний комітет ФФУ задовольнив їхній протест на вердикт дисциплінарної інстанції й удвічі скоротив термін покарання. Точніше, половину шестимісячного «бану» замінили на три місяці умовного покарання з річним випробувальним терміном. За таким умов обидва наші збірники, термін реальної дискваліфікації котрих спливає

Після скорочення шестимісячної дискваліфікації Романа Зозулі процес його працювання вийшов на заключну стадію. Фото УНІАН.

15 серпня, тепер можуть сміливо вести перемовини про своє працювання. Роман Зозуля практично вже вирішив долю свого майбутнього — в середу форвард пройшов медогляд в іспанському «Бетісі».

Щодо капітана збірної України Ротаня, то він, швидше за все, продовжить свою кар'єру в тель-авівському «Хапоелі», з котрим 34-річний футболіст активно вів перемовини в останні тижні. ■

ОГОЛОШЕННЯ

ТБ «УЗТБ «Придніпровська» повідомляє про те, що відбувся аукціон (26.07.2016 р.) із продажу майна Боржника — ПАТ НВФ «Ферокерам» (код ЄДРПОУ 14310891, місцезнаходження: 09100, Київська область, Білоцерківський район, м. Біла Церква, вул. Фастівська, буд. 23.). Запропонована переможцем аукціону ціна: ЛОТ №1: 79 829,83 грн. без ПДВ.

КРИЗА ЖАНРУ

Або я, або кіно!

Чоловік Скарлет Йохансон погрожує розлученням, якщо актриса повернеться в Голлівуд

Аліса КВАЧ

Недовго тривали романтичні французькі канікули в житті голлівудської кінодиві Скарлет Йохансон. Два роки тому вона вийшла заміж за французького журналіста Ромена Доріака, народивши йому за місяць до весілля донечку Роуз, і переїхала до Парижа. Тоді вона називала свій переїзд до Франції найкращим, що сталося в її житті, хоча й тоді зізнавалася, що з нею часто літають до Нью-Йорка.

Але, очевидно, Франція так і не стала для Скарлет рідною. А без мови, без друзів і — головне — без улюбленої роботи ніяке кохання не врятує. Тим більше що Йохансон є чим пишатися: днями її назвали найкасовішою актрисою в іс-

торії Голлівуду — фільми за її участю лише в американському прокаті заробили 3,3 мільярда доларів, що дозволило їй посісти 10-те місце в загальному рейтингу. Тож останнім часом Скарлет усе частіше почала порушувати питання про повернення в Америку.

Утім для Ромена Доріака Париж — також усе його життя, його робота і друзі, тож кидаючи це все і переїжджати до Лос-Анджелеса він так само не збирається. Більше того, як повідомив французький журнал Paris Match, він поставив коханій ультиматум, пригрозивши розлученням, якщо вона обере кар'єру. А місяць тому, повідомляючи інсайтери, такий же ультиматум ставила і сама Скарлет.

Що ж, якщо парі не

вдасться згладити ці «непримиримі протиріччя» і досягти компромісу, розлучення неминуче. Бо кохання коханням, а без самореалізації будь-який замок чи «хата з лободи» перетворюється на клітку, з якої хочеться втекти. Інакше... Як кажуть знавці, коли жінці облямують крила, доводиться літати на мітлі. ■

Скарлет Йохансон.

ОТАКОІ!

Оце так повечеряв!

Британець ледь не заплатив за відвідання ресторану мільйон фунтів стерлінгів

Ната НЕТУДИХАТА

Якщо у нас відвідання ресторану вважається особливим шиком, то на Заході дуже часто це — звичайна альтернатива стоянню на кухні. Та й багато ділових пропозицій обговорюються саме в ресторанах. Щоправда, іноді

це задоволення може виявитися надто дорогим.

Так, для британця, який вирішив з двома друзями повечеряти в ресторані індійської кухні в шотландському місті Інверурі, ця затія ледь не коштувала мільйона. Замовивши три страви і отримавши рахунок на 100

фунтів, він вирішив розрахуватися карткою. Але в системі стався збій, тож чоловік отримав СМС, де значилося, що з його рахунку було знято... 1,00608204 мільйона фунтів стерлінгів. На щастя, власник картки одразу ж зателефонував у банк і помилку було виправлено.

А от ресторан Ce' La Vi в Сінгапурі цілком офіційно пропонує повечеряти в них за 2 мільйони доларів. До меню вечері входить 18 страв, серед яких — устриці в піні з шампанського, біла ікра, хамон, фуа-гра у вині, консоме з курки, запечений сібас (риба преміум-класу), тушкований голуб та стейк на грилі, а також вина витримки від 44 до 55 років. У програму романтичної вечері входять політ на вертольоті над Сінгапуром та поїздка на шикарному Rolls-Royce нічним містом. От таке селяві! ■

ПОГОДА

29 липня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер південний, 5-10 м/с. Температура вночі +18...+20; удень +31...+33.

Миргород: без опадів. Уночі +17...+19; удень +31...+33.

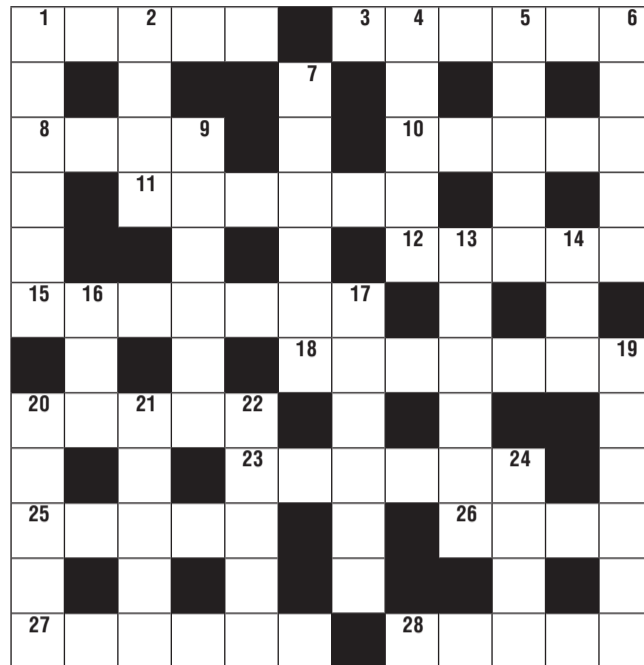
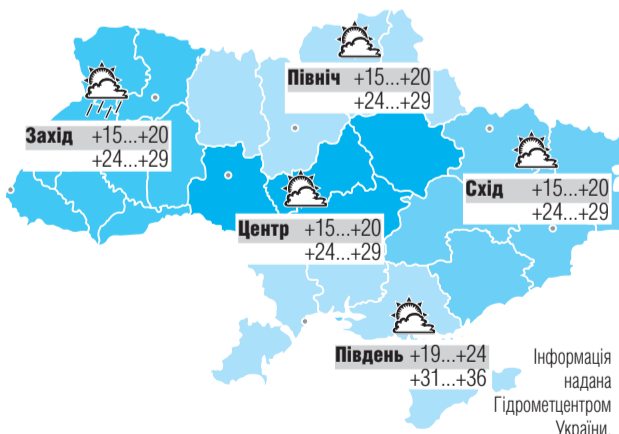
Вінниця: без опадів. Уночі +17...+19; удень +31...+33.

Одеса: без опадів. Уночі +21...+23; удень +33...+35.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, помірний дощ.

Трускавець: уночі +17...+19; удень +24...+26. **Моршин:** уночі +17...+19; удень +24...+26.

27 липня температура води в **Чорному та Азовському** морях становила 23-26 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 23.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №89

По горизонталі:

1. Дворянський титул, нижчий за графа. 3. Зимовий птах. 8. Французький футбольний клуб. 10. Бондарчук, Стригун, Тютчев. 11. Драма Шекспіра, у якій прославився Володимир Вісоцький. 12. Спецідрозділ, підпорядкований Службі безпеки України. 15. Циркова професія, майстер підкидання різних предметів. 18. Веселка. 20. Гірська німфа, донька землі Геї і бога річок Пеня, яка перетворилася на лаврове дерево. 23. Спартанський цар, який затримав напад на Грецію війська перського царя Ксеркса. 25. Їжа, продовольчий пайок. 26. Викривлення хребта. 27. Античне місто-державна на території нинішньої Миколаївської області. 28. Німецький композитор і піаніст.

По вертикалі:

1. Пов'язка для підтримання частин тіла в певному положенні. 2. Місце, де відбуваються поєдинки боксерів. 4. Хутряний мішечок, відкритий з обох боків, для зігрівання рук узимку. 5. Польське місто. 6. Відрізок, що з'єднує дві точки кривої лінії. 7. Шеф гестапо, головний опонент Штірліца у фільмі «Сімнадцять миттєвостей весни». 9. Комаха, яка часто стає нашим «сусідом», особливо в багатоквартирних будинках. 13. Ім'я німецького композитора, автора «Місячної сонати» та «До Елізи». 14. Герой роману Жульє Верна «80 днів навколо світу», який побився об заклад, що здійснить таку мандрівку. 16. Комаха, яка є зразком жіночої талії. 17. Трансільванський князь, який очолював у 1703—1711 рр. національно-визвольну війну угорського народу. 19. Давньогипетський бог, якого зображували із головою шакала і тілом людини, провідник душ у царство мертвих. 20. Український мультиплікаційний режисер, автор знаменитого серіалу про козаків. 21. Шахова фігура. 22. Доказ невинуватості, який полягає у доведенні факту, що в момент скоєння злочину людина перебувала в іншому місці. 23. Визначена кількість ліків, призначених для разового чи добового приймання. ■

Кросворд №88 від 27 липня

ПРИКОЛИ

Їдуть в автобусі на риболовлю дід, батько та онук. Заходить дівчина в колготках у сіточку. Онук думає:

— Оце дівчина!
Батько думає:
— Напевно, з батька всі гроші на шмотки витягнула.

Дід:
— Блін, сіті забули.

— Алло! Це база? Я щодо са-раю.

— Вибачте, але це ракетна база. Ви не туди попали.

— Ні, блін, це ви не туди попали.

Було видно, що резюме Яші допомагала писати бабуся, оскільки у графі «Недоліки» було написано «Погано їсть».

Криза — це коли ти чекав, що ось-ось почнеш жити добре, а потім зрозумів, що добре ти жив раніше.

Своїх неприємностей вистачає, а тут ще сусід машину в лотерею виграв.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua

Коректорська група: (044) 454-87-53

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;

права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;

економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець — ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,

«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,

«Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт»,

«Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009094

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 546

Верстка та виготовлення

фотоформ —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

тел.: 454-87-71

Газета виходить

у вівторок, середу, четвер,

п'ятницю—суботу (спільний номер)

Тираж 86734

«Україна молода» розповсюджується в київській мережі ресторанів

«Піца Челентано»

